

20 (914) сон

7 – 13 май 2009 йил

Web-site: oilavajamiyat.uz

3

**НЕЧА ЁШДА
ФАРЗАНД КЎРГАН
МАЪҚУЛ?**

**МЕХРГА ТАЪЗИМ
ҚИЛАМАН, ҚАДРГА
БОШ ЭГАМАН!**

4

5

**ЭНГ БЕФАРАЗ ДЎСТ
ЭР-ХОТИДИР**

**МАКТАБДА
«ORIFLAME» ...**

ёхуд «5» баҳонинг
нархи неча балл?

12

9 МАЙ —ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИ

ХОТИРА абадий, ҚАДР эса эзгуликнинг асосидир. Ана шу икки буюк туйғу одамзотнинг энг улуг бойлиги саналади. Улар бир-бирига уйғун ва ҳамоханлиги учун ҳам эъзозланади, ша-рафланади.

Бугун ўзининг ўтган кунларидаги армонли

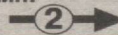
хотираларини сўзлаётиб...бир лаҳза жим қолиб, кипригига кўнган томчи-томчи кўз ёшларини секингина артаётган отахону онахонлар ТИНЧЛИК деган бебаҳо бойликнинг қадр-қиммати нечоғли баланд эканлигини яхши англайдилар. Бу неъматдан бахраманд

янги авлод эса, уни асраб-авайлашни янада теранроқ ҳис этадилар.

9 МАЙ...

Хотира ва қадрлаш куни...

Хотира майдони...

КЕЧА:

→ “Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми” жамғармаси ва ЮНЕСКОнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси ҳамкорлигида 1–3 май кунлари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида “Асрлар садоси” иккинчи анъанавий маданият фестивали ўтказилди.

→ Футбол бўйича Ўзбекистон аёллар терма жамоаси 2010 йилги Осиё чемпионатининг дастлабки саралаш босқичини муваффақиятли якунлади.

БУГУН:

→ Халқаро Қизил хоч ва Қизил ярим ой жамияти куни таъсис этилган кун (8 май)га бағишланган тадбирлар бўлиб ўтади.

→ Хотира ва қадрлаш куни арафасида ушбу муборақ сана муносабати билан мамлакатимизнинг барча ҳудудларида хайрия кечалари, учрашув ва мулоқотлар ўтказилади.

ЭРТАГА:

→ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов таклифига биноан Корея Республикаси Президенти Ли Мён Бак жорий йилнинг 10–12 май кунлари давлат ташрифи билан мамлакатимизда бўлади.

→ Халқаро Оила куни (15 май)ни дунё миқёсида кенг нишонлашга қизгин тайёргарлик ишлари бошланиб кетди.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА:

Мухбиримиз БМТнинг махсус мукофотига сазовор бўлди	3
Коинотга рангли тасвир узатган ўзбек	5
Интернетдан бахт топиш мумкинми?	11
Куда бўлиб жудо бўлганлар	12
Қадрласанг, қадр топасан	13
Айб рекламада эмас, ўзимизда!	14
Одам ўрнига... кўчқор ортган автобус	16

КАФТИМИЗДАГИ КАПАЛАК

МУНОСАБАТ

Газетанинг 16-22 апрел сонидagi шoir Эшқобил Шукрунинг «Омочдан космик кемагача ёхуд ахборот очкўзлиги» деб номланган мақолисида муаллиф кўпчилиكنинг дилида, тилининг учида турган гапларни таъсирчан ифода эта олган. Дарҳақиқат, мақолада тўғри таъкидланганидек, илиму фан, техника қанчалар тараққий этмасин, инсоннинг асл табиати ўша-ўша, даярли ўзгармаган. Айни чоғда, «барибир тезлик, глобаллашув, хилма-хил ахборот оқимлари одамларга ўз таъсирини ўтказмай қўймас экан». Муаллиф айтаётган ўша АХБОРОТ ОЧКЎЗЛИГИнинг (хорижий кинолар, телекўрсатувлар, интернет, ҳар хил томошалар) одамларнинг маънавий дунёсига, онгу шуурига кўрсатаётган салбий таъсирини бир лаҳза бўлсин, эътибордан соқит қилиб бўлмайди.

Миллатимизнинг табиатиға хос бўлмаган баъзи нохуш манзаралар ҳар гал кишида таассуф уйғотади. Қадриятларимиз ва аъёналаримизга тўғри келмайдиган, ҳаё доирасидан ташқарига чиқиб кетган ҳолларни кўргангидея беихтиёр «ўзбекмисан ўзинг?!» дея хитоб қилгинг келлади. Зеро, ўзбекиликда гурур, шаън, ор-номус, меҳр-оқибат каби эзгу ту-

шунчалар мужассам. Афсуски, айрим-тоифа миллатдошларимиз ўртасида бундай нохушликларга кўникиш, буни ҳатто замонавийлик, маданият белгиси сифатида талкин этиш кузатилмоқда. Кийиниш, муомала маданиятидаги салбий ўзгаришлар бир сўз билан айтганда, қадимий ва асл қадриятларга беписандлик кишида маҳзун кайфият уйғотади. Нега бу нарса кўпчилиكنи ташвишлантирмай қўйди, нега бунга кўникиб қоляпмиз, дея ёзгирасан...

Яқинда ёзувчи Хуршид Дўстмухаммаднинг «Беозор қушинг қарғиши» китобига киритилган «Маҳзуна» деган ҳикоясини ўқиб, гоёт таъсирландим. Табиатан ўта тортинчоқ, ифатли-ҳаёли Маҳзуна эрининг қистови билан бир зиёфатга боради. У ерда қаршисида ўтирган, қариб қуйилмаган бир кимсаннинг суқ назарига дуч келлади. Еган-ичгани татимайди. Тезроқ зиёфатнинг туғашини истаиди. Хайрлашаётганда ўша шилқим чол пальтосини кийдириб қўймоқчи бўлади, қулоғига «кўнғироқлашамиз» деб шипшийдди. Бундан қаҳрамон астойдил изтироб чекади. Уйға қайтган, ўзини ўша ёт,

фаҳш назаридан поклаш учун узоқ ювинади, шунда ҳам барибир кўнгли жойига тушмайди...

Мен ҳикоянинг тағига «Рухият тақлили зўр!» деган сўзларни битиб қўйдим.

Достоевский «Дунёни гўзаллик кутқаради» деган эди. Устоз Иброҳим Фафуров эса дунёни ҳаё кутқариши ҳақидаги гоёни илгари суради. Ушбу эътироф бизнинг менталитетимизга кўпроқ мос келади, албатта.

Мавзуга дахлдор бўлгани учун қадимги бир ривоят эсимга тушди. Ҳукмдор мамлакатидея бир донишмандни синаш учун уни ўз хузуриға чақиртирибди. Бир тирик капалакни кафтлари орасига олиб, сўрабди: «Кўлимда капалак бор, сен айт-чи, у тирикми ёки ўлик?» Шоҳ мабодо тирик деган жавоб бўлса, капалакни сиқиб ўлдиришни, ўлик деса, кафтини очиб учириб юборишни уйлаган экан. Ҳукмдорнинг ҳийласини англаган доно дарҳол жавоб берибди: «Ҳаммаси ўз қўлингизда!» Шундай қилиб, подшо донишманднинг донолиғига яна бир қарра тан берган экан. Қиссадан чиқариладиган оддий хисса шу — ҳамма нарса ўзимизга боғлиқ.

Шодмон ОТАБЕК

ШУ СОНГА ХАБАРЛАР

ХАЙРИЯ КОНЦЕРТИ

Республика Кўнғирчоқ театрида «Шарқ аёли» халқаро аёллар жамоатчилиқ жағфармаси, «Сен ёлғиз эмассан» болалар жамоатчилиқ жағфармаси ва Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти ҳамкорлиғида хайрия концерти ташкил этилди.

Унга пойтахтдаги олтига Меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари тақлиф этилди.

Айтиш жоизки, «Шарқ аёли» халқаро аёллар жамоатчилиқ жағфармаси ўзининг ўн йиллик фаолияти давомида аёлларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг жамиятдаги маъқеини мустаҳкамлаш, шу билан бирга болаларнинг иқтидорини юзага чиқариш ва рағбатлантиришга йўналтирилган қатор дастур ва лойиҳаларни ҳаётга иччил тадбир этаётир. Жорий йил Давлат дастуриға биноан ташкил этилган мазкур хайрия тадбири эса нафақат пойтахтда, балки бутун республика бўйлаб давом этиши кўзда тутилган. Бу каби тадбирларнинг ўтказишдан кўзланган асосий мақсад иқтидорли болажонларни очилмаган қирраларини кашф этиш, уларни рағбатлантиришдан иборат.

Хайрия концерти ўзига хос кичик колдузлар шоу-сига айланди. Бир қатор болалар ижодий жамоалари ва ракс студиялари иштирокчиларининг чиқишлари ёш томошабинларға кўтаринки кайфият улашди. Шунингдек, тадбир доирасида республика «Сен ёлғиз эмассан» жамоатчилиқ жағфармаси қошидаги Болалар ижодий маркази аъзоларининг расмлар кўргазмаси ҳам ташкил этилди.

«Туркистон-пресс»

ЁШЛАР АНЖУМАНИ

Қасби туманидаги Болалар спорт мажмуасида Қашқадарё вилоят хотин-қизлар кўмитаси, «Миллий тикланиш» демократик партияси вилоят кенгаши, вилоят маданият ва спорт ишлари бошқармаси ҳамда туман ҳокимлиғи ҳамкорлиғида «Баркамол авлод — обод Ватан келажағи» шиори остида Ёшлар анжумани бўлиб ўтди.

Байрамона руҳда ташкил этилган анжуманда туман ёшларининг бугунги кунда барча соҳалар, шу жумладан, спорт ва маънавий ҳаётда эришаётган ютуқлари замирида энг аввало уларға яратилаётган имконият ва шарт-шароитлар ётгани айтиб ўтилди. Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутаты Арслон Эшмуродов, вилоят хотин-қизлар кўмитаси бош мутахассиси Замира Шоназарова, туман ҳокими Фурқат Шарипов ва бошқалар сўзға чиқиб, мазкур йигинининг ўтказилиши эртанги кун эгалари бўлиши ёшларни янада фаолроқ бўлишға чорлашини алоҳида таъкидлашди.

Шунингдек, анжуман дастури асосида ташкил этилган миллий ҳунармандчилик, касаначилиқ ва каштачилик ҳамда зардўзлик ишлари кўргазмаси билан бирга мазкур мажмуада фаолият кўрсатаётган спортчиларнинг чиқишлари ҳам йиғилганларда катта таассурот уйғотди.

Шавкат СУЛТОНОВ,
«Оила ва жамият» муҳбири.

БУХОРОЛИК «БАҲОР МАЛИКАЛАРИ»

«Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиғи йили» Дастури доирасида ҳамда «Камолот» Ёшлар ижтимоий ҳаракати ташкил топганининг 8 йиллиғи шарафиға «Бухоропахтасаноат» ҳудудий акциядорлик бирлашмасиға қарашли корхоналарда ишлаётган хотин-қизлар ўртасида «Баҳор маликалари» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Ушбу беллашувни ўтказишдан кўзланган асосий мақсад аёлларнинг ижтимоий-сиёсий фаолигини ошириш, маънавий ва маърифий етуқлигини мустаҳкамлашдан иборат бўлди. Фахрли биринчи ўрин Бухоро тумани пахта тозалаш заводи ишчиси Шоира Тоироваға насиб этди. Голиб ва совриндор хотин-қизларға кимматбаҳо совғалар топширилиб, ушбу кўрик-танловни ҳар йили ўтказиш аъёнанаға айланиши таъкидланди.

Моҳикул НАЗАРОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.

Йилнинг ўн икки ойида ҳам бу муборак зиёратгоҳдан ватандошларимиз қадами узилмайди. «Бу манзил жуда қутлуг жой, ўлгим, бу ерға кўнглини поклаб, яхши ниёт билан келиш керак. Нега десангиз, бу қадамжода ўтганларнинг хотирасиға рамзий суратда айтадиган бўлсак, ҳайкал қўйилган! Халқимиз озодликка эришганидан сўнг ўз ўтмишини, аждодлари, ота-боболарининг руҳини қай даражада шод этаётганини, таъбир жоиз бўлса, эъзозлаётганини айнан шу ерға келиб билмоқнинг, англамоқнинг ҳам саъоби ниҳоятда каттадир». — деганида адиб, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси, раҳматли Суннатилла Анорбоев минг қарра ҳақ эди.

Шу ўринда яна бир оддий ҳақиқатни тан олиш керак: мана, ўн йилдирик, халқимиз бу қутлуг останада меҳр-оқибат, бағрикенглик ва эзгулик тимсоли бўлиши ОНА ҳайкали пойнини гуллар билан тўлдирди. Хотира китобидан эса ўзларининг ота-боболари исми-шарифлари битилган ёзувларни юракларига кўчарадилар.

Энг қувончлиси, бу табаркур майдонни зиёрат қилмоқ учун келаётган боғча боласидан тортиб, мактаб ёки лицей ўқувчиси ҳам, талабаю катта

(Давоми. Боши 1-бетда)

ҳаёт бўсағасиға қадам қўяётган келин-куёв ҳам, хуллас, нуроний отахону онахонлар ҳам ўзларининг инсоний бурчларини адо этмоққа чоғланишган. Бу эса авлодларни бир-бирини чамбарчас боғлаб тургучи меҳр-оқибат кўприғидир.

Норқобил ЖАЛИЛ

ДИККАТ! ДИККАТ! ЯНГИ ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ!

“НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА”

Одамлару одамлар, боғда битган бодомлар! Эшитмадим деманглар, эшитганлар келинлар!
Йилбоши — Наврўзи олам ташриф буюраётган лаҳзаларда Она табиат, бутун болаққ уйғонади, деймиз. Аслида-чи? Бундай файзиёб кунларда энг аввало, одамзот уйғонади, унинг Кўнгли отинг сирди дунёса кўз очади. Руҳида, юрасида покланиш, тозарини бошлаяди.

Муҳтарам юртдошлар! Алад-ажбодларимиз неча минг йиллардан бери ўзларининг энг гўзал ва эъзозлай сайлалиридан бири сифатида қадрлаб, нишонлаб келган Наврўз бизнинг жаннатмонанд улкамизда айни истиқлоқ йилларидаги-на олмавий байрам сифатида ўзининг кўҳна ва навқирон шақли-шамойили, миллий қиёфаси ҳамда шарқона мазмун-моҳиятиға эга бўлди. Шу боис «Оила ва жамият» газетаси тахририяти ҳам ушбу айём арафасида ижодкорларни «НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА» деб номланган

ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ майдониға чорлайди!

Ушбу майдонға қалами(қамчиси эмас!) чархланганлар ўларининг «ҚАНОТЛИ ИЛҲОМ ОТ»лари билан тушиб, мардона курашадилар. «ПУБЛИЦИСТИКА», «ШЕЪРИЯТ», «НАСР», «ҲАЖВИЯ» ва ниҳоят, «СУРАТ»(фото ва карикатура) деб номланган майдонларимиз сизға мунтазир.

Беллашув шартлари куйидаги: компьютерда А-4 формат, бир ярим интервал оралиғи, кегл14, TimesUZ гарнитураси, ҳажми 5 бетгача (публицистик ва насрий асарлар учун) бўлган материаллар қабул қилинади. Кўшимча тарзда ўзининг ҳақингизда қисқача маълумот, бир дона10Х15 ҳажмли фотосурат илова қилинган. Материалларни газетамизнинг электрон манзили ҳамда почта орқали юборишингиз мумкин. Сөзиб турибмиз, табиийки, совринларға ҳам қизиқаясиз.

Шунингдек, «Оила ва жамият» саҳифаларида эълон қилинган энг яхши публицистик, насрий ва шеърый, фото ҳамда карикатура асарлари тахририят ҳисобидан 2010 йилда китоб ҳолида чоп этилади.

Барча жанрлардаги материалларни қабул қилиш муддати 2009 йилнинг Наврўзидан 2010 йилнинг Наврўзигача.

Маълумотлар учун телефонлар: 233-28-20, 233-04-35.

Голибларға:

- ТЕЛЕВИЗОР
- DVD ПЛЕЙЕРЛАР
- КЎЛ ТЕЛЕФОНЛАРИ
- ФОТОАППАРАТЛАР
- РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ
- муқофотлар берилади.

Ушбу раъз остида берилаётган мақолалар Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва Ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан ажратилган грант асосида тайёрланди.

НЕЧА ЁШДА ФАРЗАНД КЎРГАН МАЪҚУЛ?

ёхуд оналикнинг муҳим шартлари хусусида айрим кузатувлар

✓ ДОЛЗАРБ МАВЗУ

→ **Бир кўшимиз 70 га яқинлашиб қолганини билиб хайрон қолдим. Чунки у анча ёш кўринарди. Сабабини сўраганимда «ҳаркат ва яна ҳаракат» деб жавоб берди. Унинг айтишча, ҳар куни эрталаб (гарчи кундалик юмушлари кўп бўлса-да) бир қути гугурт чўпини ерга сочиб, териб олиш учун эглиби турар экан.**

→ **Бир келинчакни танийман, ўзи ўқитувчи, аммо, шифокорга ўхшайди. Боласининг сўргичидан тортиб, сув берадиган пиёласигача қайнатиб кўяди. «Ахир бу гўдак-да, инфекция тушиши мумкин», дейди. Оила аъзоларига нисбатан ҳам эътибори шундай, нима еса фойдали-ю, қандай таомнинг ҳазми яхши, қайси мевада қандай витаминлар борлигини эринмай бизга ҳам айтиб беради.**

→ **Яна бир аёл бор, фарзандларининг кўп касал бўлишидан нолигани нолиган. «Ўзи болага қанча эътибор берсанг, шунча кўп касал бўлади», дейди. Фарзандлари бўлса, кетмакет туғилган. Табиийки, бирови она сутини камроқ эмган, бировига эътибор оз бўлган.**

→ **Ёши қирқдан ошган қариндошимиз тинмай табиғат югуради. Нима эмиш, кўп кўз тегаркан. Лекин 20 ёшгача 3 нафар фарзанд туққан. Мутахассислар эса 20 ёшгача оналик функциясини бажариб қўйган организм маълум вақт ўтгач, ўзининг салбий таъсирларини кўрсата бошлайди, дея бонг уришдан чарчамаётир.**

Бу мисоллар орқали кимнингдир шахсиятига тегиш ёки кимгадир маслаҳат бериш, ўргатиш фикридан йироқмиз, фақат ҳаётдаги қўллаб мисоллардан бир нечасини келтирдик, ҳоло. Улар бизнинг, яъни хотин-қизларнинг соғлиги билан боғлиқ эканини дарҳол пайкагандирсиз.

Аҳолининг соғлиги унинг тиббий маданияти билан бевосита боғлиқ. Хўш, бугун биз мана шу жиҳатимиз билан мактана оламизми?. Оқоридида мисолларни келтиришимиз ҳам бежиз эмас. Сабаби, уларнинг барчаси аёллар. Фақат аёл киши ўзининг эмас, фарзандлари, келажак авлоднинг соғлигига ҳам кўпроқ масъулиятни ҳис қилади.

Хотин-қизлар саломатлиги доимий равишда давлатимиз эътиборида бўлиб келган. Масалан, Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 5 июлда қабул қилинган «Оилада тиббий маданиятни ошириш, аёлларнинг соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни тарбиялашнинг устувор йўналишларини амал-

га ошириш»га қаратилган қарори, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йилда қабул қилинган «Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилишни янада чуқурлаштириш ва уни ривожлантириш Давлат Дастурини амалга оширишнинг асосий йўналишлари тўғрисида»-ги Фармони ҳамда шу йилнинг 13 апрелида эълон қилинган «Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом авлодни шакллантиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»-ги Қарорида ҳам асосий вазифаларидан бири аёллар ва болалар соғлигини сақлаш, бўлғуси оналар соғлиги устидан назорат қилиш тизими сифатини тубдан яхшилаш, скри-

нинг-марказлар, болалар шифохоналари ва туғруқ муассасаларининг моддий-техник базасини, айниқса, қишлоқ жойларда янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш белгиланган.

Оналар ва болалар соғлиги муҳофазаси учун ташкил этилган «Соғлом авлод учун» жамғармаси ҳам бугун айнан шу мақсад йўлида қатор ишларни амалга оширмоқда.

— Биринчи чорак бўйича берилган дори-дармонларни деярли барча туманларга тарқатиб бўлдик, — дейди республика «Соғлом авлод учун» жамғармасининг Самарқанд вилоят бўлими раиси Раҳима Раҳмонова. — Яқинда Нуробод туманининг Нурбулоқ қишлоғида бўлиб, туман аҳолисига 20 номдаги дори-дармонлар билан бир қаторда 1,5 минг дона шприцлар тарқатдик. Тиббий-ижтимоий патронажимиз эса маҳаллий шифокорлар ҳамкорлигида 175 га яқин аёлларни кўриқдан ўтказди. Уларнинг касаллигига қараб, дори-дармонлар топширдик. Туманларга бorganимизда албатта, у ердаги одамларнинг соғлигини

текшириш билан бир қаторда оилалардаги моддий аҳолини ҳам ўрганамиз ва ёрдам беришга ҳаракат қиламиз.

Аммо ҳар биримиз ўз соғлигимизга масъулмиз. Яқинда бир кўрсатувда аёл киши: «Нега жуда кўпчилик ҳомиладор аёллар камқонликдан азият чексалар-да, уларнинг ҳомиладор бўлишлари учун руҳсат берилади, бунга таъқиқлаш мумкин эмасми?», деган саволи билан кўпчиликни ўйлантириб қўйди. Наҳотки, биз соғлигимиз яхши эмаслигини, бунинг болага салбий таъсири борлигини била туриб ҳам ҳомиладор бўлишдан чўчима-сак? Ва яна устимиздан бизнинг соғлигимиз учун кимнингдир буйруғини кутиб ўтирсак. Уйма-уй қириб, тиббий кўрикка чорлаган ҳамшираларга жавоб беришни ҳам истамай (уларга эшигини очмайди) ганлар ҳам бор), ёки бу шифокорларга ишониб бўлмайди, дея болани кичик ёшиданок тиббий хизматга нисбатан ишончсизликда тарбияласак, эртага уларнинг тиббиётга, қолаверса, ўз саломатлиқларига муносабати қандай бўлади?

Биргина Самарқанд вилояти шифокорларининг 63,6 фоизи малакали врачлар. Яъни аҳолининг ўртача 500 нафарига битта малакали шифокор туғри келади. Бугун шифокорлар ҳамкорлигида олиб борилаётган тарғиботлардан ҳамма аёллар ҳам етарли даражада фойдаланмайди. Наҳотки бугун аксарият давлатларда шифокорлар хизматидан фойдаланиш энг қиммат соҳалардан саналишини, баъзи давлатларда

насон соғлиги туғул, тириклигининг қадри бир чақалик қийматга эга эмаслигини билмасак? Ахир жуда кўп давлатларда шифокорлар етишмаслиги туфайли бошқа давлатлардан, гарчи тилини билмасам ҳам шартнома асосида шифокорларни ишга таклиф қилиш ҳолатлари содир бўлмоқда.

Бутун Жаҳон Соғлиқни Сақлаш Ташкилоти хуло-

қасига кўра, айна пайтда фарзандли бўлиш учун аёлларга энг яхши ёш бу 25 ёшдан 35 ёшгача бўлган муддат саналади. Мутахассисларнинг фикрига кўра, аёллар организми айнан шу давр мобайнида соғлом фарзандли бўлиши мумкин. Аммо аёлларнинг ўзлари 35 ёшдан сўнг эрта фарзандли бўлгани туфайли тез-тез турли касалликларга чалина бошлайди. Энди бугун баъзи аёлларнинг 20 ёшгача 3 нафаргача фарзандли бўлганини айтганидан бўлсақ, уларнинг ўз соғлиги ҳақида қайгурмаётгани ўйлантиради, кишини.

Аслида соғлом фарзанд туғилиши учун фарзандлар орасидаги муддат ҳақида, бундан минг йиллар аввал ҳам муқаддас «Авесто» китобида келтирилган бўлиб, оналар фарзандларини беш йил муддат оралиқ билан дунёга келтиришлари, Курьони қаримда эса аёллар фарзандларини 2 йил тўлиқ кўкрак сuti билан қатта қилишлари лозимлиги таъкидланган. Шунинг учун қадимда ота-боболаримиз ҳомиладор аёлларнинг еяётган озиқ-овқатига эътиборли бўлиш билан бирга, уларни ортиқча уринтирмаслик, хафа қилмаслик кераклиги ҳақидаги тушунчаларни ҳам қадрлашган.

Демак, бугун нафақат оналар, балки эркаклар ҳам фарзандни дунёга келтиришдан аввал болам соғлом бўлармикан, уни тарбиялашга иродамиз етармикан, деган саволлар билан ўзларига мурожаат этмас экан, уларнинг фарзандига тиббий тарбия бериши ҳар доим ҳам долзарб бўлиб қолаверади. Зеро, тиббий маданият аввало оиладан, хонадонлардан бошланади.

Гулрух МЎМИНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.

Гулрух МЎМИНОВА — Самарқанд шаҳрида таваллуд топган. 1999 йилда СамДунинг ўзбек филологияси факультети журналистика бўлимини битирган. Ижтимоий ва маънавий-маърифий мавзуларда ёзган таҳлилий мақолалари билан республика матбуотида фаол қатнашиб келаяпти.

Янги йилдан бошлаб эса «Оила ва жамият» газетасининг Самарқанд вилоятидаги ўз мухбири сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Журналистика соҳасида

«Олтин қалам» IV миллий мукофоти учун ўтказилган халқаро танловнинг «Халқаро ташкилотларнинг рағбатлантирувчи мукофотлари» номинацияси бўйича ҳамкасбимиз БМТ Минг йиллик тараққиёт мақсадлари мавзусини ёритгани учун махсус мукофот билан тақдирланди.

«АЛИМКЕНТГА БИР КЕЛИБ КЕТИНГ»

✓ ОБОДЛИК

Хусанбой ака билан тасодифан танишиб қолган эдик. Ушанда ўзи истиқомат қиладиган кўрғон ҳақида шунча мақтаниб гапирган эдики, асти қўяверинг. У кишининг гапларини эшитиб, «ҳа, энди, бутун умри шу ерда ўтганидан кейин мақтанмай қаерга ҳам борарди, ҳаммагаям туғилиб ўсган жойи қадрли бўлади-да», деб қўйгандик. Йўқ, яқинда, тўғрироғи, Наврўз айёми нишонланганидан кейин ўзлари телефон қилиб, «шаҳарда билмадим, лекин биз тарафларда ҳақиқий баҳор келди-да, келмайсизми?» деб қолди.

«Алимкент» кўрғони фуқаролар йиғини раиси Хусанбой Маҳкамовнинг айтганича бор экан. Янги қурилган тўйхоналар, маҳалла гузари, турли-туман савдо дўконлари, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари, нончеҳи, автосервис, мактаб ва боғчалар... Хуллас, уларнинг бари бу кичик шаҳарчага ўзгача чирой бағишлаб турибди.

— Ана энди, меҳмон, сиз би-

лан дун келган ҳовлига кирамиз, алимкентликларнинг қандай боғдон эканлиқлариниям ўз кўзингиз билан кўрасиз.— дея йўл бошлади ҳамроҳимиз. — Кўп эмас, аксариятида нари борса, 6 ё 8 сотихча ер бор. Бир парчаям бўш жой йўқ. Эртаги рециска, кўкатларнинг бир неча

хили, саримсоқлиёз, плёнка остидаги помидор кўчатларини қаранг, шуларнинг ҳаммаси пул, оиланинг даромади. Албатта, булар ўз-ўзидан кўкариб қолмайди, қаттиқ меҳнат талаб қилади. Лекин бизнинг кўрғонда деҳқончилик ва боғдорчилик соҳасида ўзига хос мактаб яратилган

десама, адашмайман.

Саккиз ярим мингга яқин аҳоли истиқомат қиладиган Алимкентда кейинги беш-олти йил орасида одамларнинг яшаш тарзи, турмуш фаровонлиги кескин ошганини кўпчиликдан эшитдик. Айниқса, авваллари пасткамгина, паҳса деворлардан қурилган уйлар аста-секин пишиқ гиштлар билан қурилаётгани, деярли ҳар икки ҳовлининг бирида машина, томорқасидаги кўзни қувнатидан манзаралар... буларнинг ҳаммаси ҳалол меҳнати ортидан бойиётган оилаларга хос эканлигини кўриб, қувонасан киши.

Шу ўринда яна бир аjoyиб аъна ҳақида ҳам тўхталмоқ жоиз. Яъни бевосита юрт ободлиги билан боғлиқ хайрли ташаббусларнинг бу кўрғонда намунали тарзда амалга оширилаётганига гувоҳ бўлдик. Шу худуднинг ўзида шу пайтгача саккиз мингга яқин мевали ва манзарали дарахт кўчатлари, беш мингдан кўпроқ турли хил-

даги гул ниҳоллари ўтказилибди. Шунингдек, ҳар бир маҳалла, кўчалар ҳамда алимкентликларнинг икки мингга яқин фарзандлари таҳсил олаётган 3-умумий ўрта таълим мактаби ва болалар боғчаси атрофлари ҳам обод бўлаётгани мақтовга лойиқдир. Хуллас, Тошкент вилоятининг Оқкўрғон туманидаги Алимкент кўрғонининг бой ўтмиши ва бугунги жамоли, қолаверса, бу мафтункор гўшани янада обод қилмоқ ниятида умргузаронлик қиладиган одамларнинг қувонч-ташвишлари ҳақида ҳали яна ҳикоя қилмоқни режалаштирдик. Негаки, суҳбатдошимиз, фуқаролар йиғини раиси Хусанбой ака Маҳкамов таъбири билан айтганда «Алимкент ўз номига муносиб кўрғон. Бу ерда кетмон сопини суқиб қўйсангиз кўқаради. Одамларига эса таъриф тополмайсиз. Аҳил, бағри кенг, меҳроқибатли, меҳнаткаш»...

Ўқтам АБДУЛЛАЕВ,
«Оила ва жамият» мухбири.

Дунёда ҳар нарсанинг ўз ўлчови бор дейишади. Назаримда, бу нисбий тушунча бўлса керак. Аммо шундай нарсалар борки, унинг на ўлчови бор, на мезони. Қадр ҳам, меҳр ҳам, ана шундай ўлчаб бўлмайдиган неъмат ҳисобланади. Унинг чек-чегараси йўқ. Бошқаларга қанча меҳр берсангиз, ўзингизга шунча ортиғи билан қайтади...

Республикада хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси, Китоб шахридаги Меҳрибонлик уйи директори Тоштемир Сатторовнинг кўнглидан кечган эътирофлар бу.

МЕҲРГА ТАЪЗИМ ҚИЛАМАН, ҚАДРГА БОШ ЭГАМАН!

Кўрганларим, кечирганларим

...Изтироблар билан бошланган болалик йилларим ҳам умримнинг бир бўлаги. Ота-онам гўдакчилигимда вафот этиб, қариндошлар қўлида қолганман. Чамаси беш-олти ёшларда эдим, кўчада ўйнаб юрсам бир хил кийинган болаларга кўзим тушди. Болалар уйдан экскурсияга келишган экан.

Уларнинг ёнига қизиқиб бордим. Тоҳира опа деган тарбиячи мени саволга тутди. Тўғриси, отамнинг исми у ёқда турсин, ҳатто ўзимнинг отимни ҳам тўғри айтмаганман, шекилли, асли Тошпўлат исмим Тоштемир бўлиб кетган. Улар менинг ҳам етимлигимни билиб, болаларга қўшиб олиб кетишди.

Мени директор хузурига олиб киришди. Фазилят опа фамилиямни билмаганимдан сўнг «Сен ҳам Худонинг суйган бандасисан, ўғлим, фамилиянг Худойкулов бўлади», — деди. Эсимни таниганимга қадар Тоштемир Худойкулов бўлиб юрдим. Кейинроқ Тоҳира опа билан Паландарага бориб, яқинларимни сўраб-суриштирдик. Билсам, отамнинг исми Саттор, бобомнинг исми Сафар экан. Шундан сўнг фамилиямни ўзгартирдим.

Мактабни битиргач, Қарши политехникумига ўқишга кирдим. Тўғриси, жуда қийналганман. Чўнтагимда бир сўм пул йўқ. Болалар уйда тарбияланган, ёши мендан каттароқ Али деган қишлоқдошим бўларди. У мардикорлик қилиб, 4-5 сўм топиб, менга ҳам бериб турди. Кейинроқ Йўлдош деган йигит мени уйига олиб борди. Онаси жуда меҳрибон аёл экан. Унинг сиймоси хали-хали кўз ўнгимдан кетмайди. Мени армияга қақришиганида хали техникумни ҳам тугатмаган эдим. Ўша аёл дуо бериб, менга нон тишлатиб армияга кузатиб қўйган...

Тўйимиз ҳам қизиқ бўлган

Ҳарбийдан келгач, ўқишга қайтиб бормадим. Чунки, у соҳага қизиқмасдим. Мураббийларимни кўриб, тарбиячиликка ҳавас қўйгандим. Охири Шаҳрисабз педагогика билим юртига ўқшга кирдим. Бу ерда ҳам яхши инсонларга дуч кел-

дим. Сувонова деган аёл мени билим юртидаги сартарошхонага ишга жойлаб қўйди. Яшаб туришим учун уй топиб берди. Шу тариха ўзимни-ўзим эплайдиган бўлдим. Тақдирнинг ўзи мени яхши инсонларга рўбарў қилаверди.

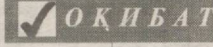
Билим юртини тугатганимдан сўнг вилоят халқ таълими бошқармаси раҳбарлари етимлигим ва қолаверса, Болалар уйда тарбияланганим боис мени Китоб туманига бош етакчи қилиб юборишди. Бўтун вужудим билан ишга киришдим. Кўп ўтмай методист-етакчи бўлдим. Кейинроқ Қарши давлат университетига сиртдан ўқишга кирдим. Тарбиячи, ўқитувчи, директор ўринбосари бўлдим. Етим болалар учун болалар жамғармаси ташкил этилгач, унга раҳбарлик қилдим. Сўнг... кўплаб етим болаларни оила, уй-жой қуришларига кўмаклашдим ва етти йилки, ушбу даргоҳда директорман. Ширингина оилам, уч нафар фарзандим бор.

Турмуш ўртоғим Зайнабхон билан Меҳрибонлик уйда бирга тарбияланганмиз. Тўйимиз ҳам ажойиб бўлган. Иккаламиз ҳам етим. Бошимизни қовуштирадиган одам йўқ. Минг истиҳола билан Паландарага — Ражаб деган амакивачамнинг ёнига борганман. У киши сигирини сотиб, тўйимизни ўтказиб, уйининг бир хонасини бизга ажратиб берган...

Кеча ва бугун

Икки ўртадаги фарқ осмон билан ерча. Ҳозир Меҳрибонлик уйларидаги шароитлар кўнглидагидек. Президентимиз, ҳукуматимиз томонидан яратилган имкониятлар, гамхўрликларни айтмайсизми? Муҳолага эмас, бу масканда тарбияланувчининг бугунгигина эмас, эртаси ҳам таъминланган, кафолатланган. Салгина ҳаракати бор бола бемалол ҳаётда ўз ўрнини топиб кета олади. Айниқса, Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 25 январдаги қарори билан тўлиқ давлат таъминотидаги етим ва ота-она қаровисиз қолган болаларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида уларга барча турдаги умумтаълим мактабларини битириб чиқаётган ва ишга жойлашаётганда кийим-бош, пойабзал ва

бошқа анжомлар сотиб олишлари учун энг кам иш ҳақининг 100 баробаригача

ҳам ҳаёт бўлганларига не дейсиз? Ахир, боланинг гуноҳи йўқ-ку!

Шу билан бирга энг кам ойлик иш ҳақининг беш баробари миқдорда бир марталик нафақа пули ҳам тўланади. Қолаверса, ҳукуматимизнинг 2007 йил 29 ноябрдаги қарорига биноан, ўрта махсус касб-хунар коллежларида таҳсил кўраётган тўлиқ давлат таъминотидаги етим ва ота-она қаровисиз қолган болаларни моддий таъминлаш нормалари ҳам тасдиқланди.

Булар — болажонларимизга давлат томонидан берилаётган бекиёс ёрдамлар. Бундан ташқари, ўз сазой-ҳаракати-

Гоҳида «Ота-онаси борларини нега ушлаб ўтирибсиз?», деган саволларни ҳам эшитаман. Аммо оғир аҳволга тушиб, энг сўнги паноҳ сифатида шу ёққа келганларнинг тақдирини ҳаммага ҳам тушунтириб беролмайман. Масалан, бир боламиз бор. Ақлли, одобли, ўқишлари ҳам яхши. Аммо ҳар гал онаси унинг олдига маст ҳолда келади. Хабар топиб қолсам-ку кайтариб юбораман, баъзан дабдурустдан келиб қолади. Ўғлини ўртоқларининг олдига ер билан битта қилади. Ахир, онаси бор, деб бу болани

миз туфайли ўғил-қизларнинг ҳар бирига ҳисоб рақами очилган ва ҳомийлар томонидан мунтазам равишда пул ўтказиб турилади. Ҳозир Меҳрибонлик уйимиздаги ҳар бир тарбияланувчининг омонат дафтарида 100 минг сўмдан 400 000 сўмгача пул бор. Болаларнинг ёшлари улғайган сари маблағ ҳам ошиб бораверади. 46 нафар боламиз эса ё отасидан, ё онасидан ажралган. Уларнинг боқувчисини йўқотганлик нафакалари ҳам тўғридан-тўғри ҳисоб рақамларга келиб тушади. Демак, бугунги кунда Меҳрибонлик уйи тарбияланувчиси бу даргоҳдан кетганидан сўнг, мен тортган азобларни асло кўрмайди.

Биргина ўтган йили ҳомийлар томонидан 70 миллион сўмликдан ортиқ ёрдам кўрсатилди. Болаларимиз, айниқса, «Муборакнефтегаз» унитар шўба корхонаси раҳбариятидан жуда миннатдор. Ҳар йили барча болаларимиз тумандаги «Ёш алангачи» оромгоҳида дам олишаркан.

Ота-она бўлмаймиз

Биламан, Меҳрибонлик уйда тарбияланаётган ҳар бир боланинг юраги тубида армон яшрин. Қанинги, қўлимдан келсаиди, уларнинг дилларидаги ана шу кемтикликни ўзимнинг меҳр-муҳаббатим билан тўлдириб ташлагим келади. Лекин... нима қилай, тақдир экан-да, ҳар доим бир ҳақиқатни англайман. Уларга ҳар қанча парвона бўлмайлик, бироқ ота-она ўрнини боса олмаيمиз. Биз болаларга ҳамма нарсани беришимиз, муҳайи қилишимиз мумкин. Ҳатто ота-онаси бор, бағри бутун бўлиб ўсаётган тенгдошлари қатори шарт-шароит яратиб бера олишга ҳам имконимиз етар, лекин афсуски, уларнинг бирортасига ота-она бўлмаймиз.

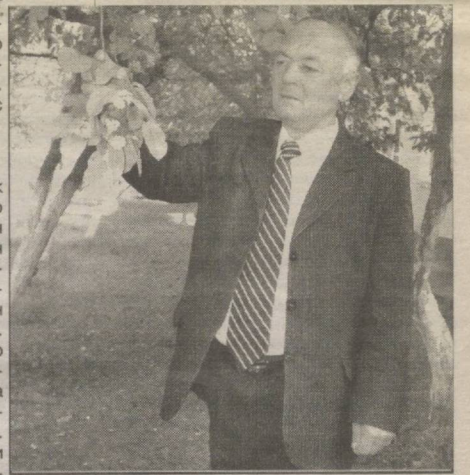
Ҳеч кимни оила аталмиш кўргондан айирмасин. Аммо баъзан ота-онаси бор болаларни ҳам тарбиялашимизга тўғри келади. Биргина Меҳрибонлик уйимизни оладиган бўлсак, 105 нафар боланинг атиги икки нафари чин етим. Қолганларининг ё онаси, ё отаси бор. Иккиси

шу аёлнинг қўлига топшириб қўйиш мумкинми? Албатта, фарзандларини турли хил сабабларга кўра топширган оталар, оналар бор. Улар орасида меҳрибон, кўнгличанлари ҳам кўп. Айтмоқчиманки, Меҳрибонлик уйига болалар ҳавас учун келмайди. Улардан бири адашганининг боласи бўлса, бири руҳий ҳастанинг, бошқаси эса ногироннинг фарзанди. Бир сўз билан айтганда, кўплари тирик етим, ота-онасидан қаровисиз қолган болалар.

Мен қабул қилаётган болаларни, агар ота ёки оналари бўлса, орқаворотдан обдон суриштираман. Бизгача ҳам бу иш ҳомийлик ва васийлик органлари орқали бажарилади. Лекин айрим ота-оналарда боқимандалик кайфияти ҳам бўлиши мумкин. Чунки шундай болаларни тарбиялаганмизки, уларнинг ҳолатлари ҳам, тоғалари ҳам бир пайтлар Меҳрибонлик уйда тарбияланишган. Бу ердаги шароитта «ўрганиб» қолишган.

ТУҚҚАН ЭМАС, ТАРБИЯЛАГАН ОНА!

Ҳар бир боланинг ўзи бир дунё. Ораларида худбинроқлари ҳам, меҳрилуруватлилари ҳам бўлади. Аммо барибир жамоа катта куч, катта тарбиячи.

Туққан эмас, тарбиялаган она, — дейдилар. Зухра опа Раупова деган фидойи тарбиячимиз бор. Жуда болажон аёл. Умрининг қирқ йилини шу даргоҳда ўтказаяпти. Болаларга худди ўз онасидай бўлиб қолган. Пенсияга чиққан бўлса ҳамки, улардан кўнгли узолмайди. Тарбиячимиз Тожинор Зайниева ҳам шу даргоҳда обрў-эътибор тоғди. «Шухрат» медали билан тақдирланди. Зубайда Тошпўлатова, Шоҳсанам Боевалар ҳам жонқуяр тарбиячилардан.

Икки йил олдин Республикада хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи деган сарафли унвонни шахсан Юртбошимизнинг қўлларидан олганман. Ушанда қувончимни сўз орқали ифода этишга ожиз эдим. Негаки, мен ҳатто умрида отасининг, онасининг юзини, ҳатто суратларини кўрмаган, умрида «ўғлим», — деган ҳаётбахш сўзни эшитмаган, етимликда ўсган бир инсон эдим. Кўз очиб етимхонани, ота-онасиз болаларни, уларга парвона бўлиб юрган тарбиячи-ю, энагаларни кўрганман. Улардан бирини ота, яна бирини она ўрнида тасаввур қилганман. Ана шу тасаввурлар билан улғайганман. Шу кунни дунёга сизгаддим. Ва... бир оддий ҳақиқатга иймон келтирдим: халол меҳнат қилган киши ким бўлишидан қатъий назар, эъзоз топишини ўз ҳаётим миқсолида кўрдим ва умрим бўйи бутун куч ва ғайратимни, билим ва тажрибамни шу азим юртим, шу бағри кенг халқим хизматига камарбаста этишга қарор қилдим.

Лола ҲУҚОВА ёзиб олди.

Кибриё ҚАХҲОРОВА:

ЭНГ БЕФАРАЗ ДЎСТ ЭР-ХОТИНДИР

✓ БУНИ УМР ДЕРЛАР...

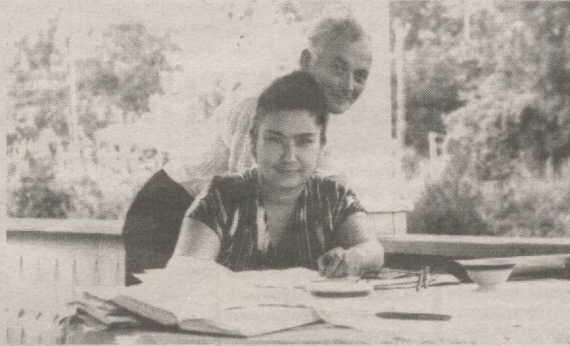
Халқимизнинг суюкли адиби Абдулла Қаҳҳорнинг ибратли умр йўли ҳақида кўп эшитганмиз, асарларини ўқиганмиз. Лекин у киши ҳақида ҳали билмаганларимиз қанча. Адибнинг рафиқаси, ҳассос ижодкор Кибриё Қаҳҳорова билан тайёрлаган илк суҳбатимни мағнит тасмасига ёзиб олганимга кўп йиллар бўлди. Иш юзасидан бор-йўғи бир марта бордим... шу-шу бу гўша мен учун қадрдон бўлиб қолди.

Кибриё опа меҳмондўст, одамхон бўлгани учунми, ҳар кун меҳмон кутсалар-да, ҳеч қачон меҳмонликдан безор бўлмасди. Ҳаммамизга таниш бўлган машҳур ёзувчилару санъаткорларни, энди танилиб келаётган иқтидорли ёшларни ҳам шу хонадонда учратиш мумкин эди. Келадиган меҳмонлар учун бир кун аввал кечкурун, албатта, соҳсами, қат-қат патиру учунми, масаллик тайёрлаб, хамир қориб қўядик. Кибриё опа билан суҳбатимиз қайси мавзуда бўлмасин, барчаси Абдулла Қаҳҳорнинг хотираси билан боғлиқ бўларди.

«Аёл киши пазанда бўлиши керак эмас, шарт. Домлани (Абдулла Қаҳҳорни опа шундай атарди) қойил қолдириш учун ҳали ҳеч қарерда оғизлари тегмаган таомларни ўйлаб топардим, ҳатто ҳолаваларгача ўзим тайёрлардим. Ишонасизми, эртага қандай овқат қилиб, домлани қойил қолдирсам экан, деб кечаси ўйлаб ётардим».

Ана шундай гурунларимиз тунги бир-иккигача чўзилиб кетарди гоҳида. Менга айниқса опанинг ширали овоз билан рубоий, ғазал ўқиши ниҳоятда хуш ёқарди. Сехрланиб ўтираверардим. Баъзида эса кўзойнақлари тагидан менга қараганларича, «энди сиз ўқинг», дердилар. Ғазал ёки рубоий ўқийганимда опа менга қарерда тиниш белгиларига, оҳангига эътибор бермаганимни эслатар, гоҳ танбеҳ ҳам беради. Баъзан дугоналаримни эргаштириб борсам, дарҳол имтиҳон қилардилар: «Еддан қанча ғазал биласиз, қайси таомларни пишира оласиз?»

Юқориди айтганимдек, опаниқда талаба қизлар тез-тез меҳмон бўлар, қўпгина тунаб ҳам қолишарди. Кибриё опа ана шундайларнинг биридан хафа бўлиб: «Бир талаба қиз турарди, уни кўриш учун унаштирилган йигити келса, «мен кинони кўриб

олай, кейин чикаман» дейди-я, унганча қув бўлимиш кўчада турармиш, энди айтинг-чи, шундай қиздан вафоли ёр чикадимми? Кўрдигизми, қизларимиз оилавий ҳаётга тайёр эмас. Шунинг учун оилаларимизда ажралишдек нохуш ҳолат бўлиб турибди. Бунга аввало уйдаги тарбия, ота-оналар сабабчи. Қизларимиз ўз ҳаёси, ибосини сақлаган ҳолда, қайнотаси эшиқдан кириб келганда «Ассалому алайкум, келинг дадажон, уйинг тўрига ўтинг, эркакларнинг фариштаси улуг бўлади», деган гап билан қарши олсин. Аминманки, турмуш ўртоғи ҳам ишдан келганда «яши келдингизми, чарчамадингизми, дадажониси?», десалар эр «йўқол» дейди-ку. Аёл киши пазанда ҳам бўлиши керак. Агар у минг чиройли бўлса ҳам унинг хуснига неча кун нон ботириб ейиш мумкин. Қолаверса, ҳар нарсага бесуяк тил қургур айбдор. Майли, қайнонанинг ёмон бўлсин, аммо сиз оилангизни сақлаб қолиш учун артист бўлинг».

— Менинг «Абдулла Қаҳҳордек диди ўткир, айтиш мумкинки, инжиқ табиатли адибнинг кўнглига йўл топиш осон бўлмагандир?», — деган саволимга опанинг жавоблари шундай бўлган:

— Э, нимасини айтгай, домла жуда талабчан, қаттиққўл эдилар. Мен бошқа аёлларга ўхшаб эртага қандай қўйлақ олдирсам экан, деб эмас, қайси ғазални айтиб берсам экан, деб кечаси билан ғазал ёдлаган кўнларим кўп бўлган. Бир гал аввал ҳам айтган ғазални такрорлаган эканман, шекилли, «менга айтадиган бошқа гапларингиз йўқми», деб шундай тикилдиларки, уялиб кетдим. Шу-шу бир айтган ғазалимни бошқа такрорламайдиган бўлдим. Ҳатто у кишидан мактов,

рахмат эшитиш ҳам осон эмас эди. Фақат бир марта... кўп ижодкор дўстларимиз уйимизга меҳмонга келишди. Таомларни бири қўйиб, бири мактаб ейишди. Шунда Фафур Фулом: «Маза-маза сизга маза, шундай пазанда хотинингиз бор» деганида, домла: «Ҳа, энди фалончининг хотини овқат пиширишни билганида, нега энди бизнинг хотин пазанда бўлмаслиги керак?», деб жавоб бергандилар. Эшитган мактовимнинг биринчиси ҳам, оқиргиси ҳам шу бўлса керак. Оиланинг бахтли оила бўлишида нафақат аёлнинг, эркакнинг ҳам роли катта. Баъзи эркакларни кўрамай, салга бакириб, сўкиниб кетади. Шундай бўлган, аёл киши унга қандай меҳр бера олсин.

Домла камгап бўлсалар-да, ҳар бир гапи нишонга бориб тегарди. Кишининг изғиринли совуқ бир кунда яқин дугонанинг уйига тандирда нон ёпишга кетдим. Чунки домла дўконнинг ноидан кўра уйда, тандирда ёлган нонни яшии кўрарди. Хуллас, ўша кунги уйга кечроқ қайтдим. Домла қовоқлари уюлган ҳолда дарвоза олдида кутиб олдилар. Мени кўргач, ҳеч нарса деймай уйга кириб кетдилар. Эртасига қаёққа кетаётганини ҳам айтмай, кўчага чиқди-кетди. «Ана келади-мана келади» билан қош қорайдики, дарақлари йўқ. Чунки домланинг бундай одатлари йўқ эди-да. Ўша тунни бедор ўтказдим. Азонлаб Фафур Фуломнинг уйига кўнгириқ қўлсам, ўша ерда тунаганини айтишди. Бироздан сўнг ўзлари кириб келдилар. Эшиқдан киргач, «ҳой тинчликми?», десам, «ҳа, қандай бўларкан куттириш, деб жавоб бердилар.

Яна бир кун домла машиналарида кўчага чиқиб кетди. Мен машинка чиқиллатиб ўтириб, ма-

шина сигналини эшитмай қолибман. Нимагадир ҳовлига чиқсам, кичкина кучугимиз дарвоза тагида у ёқдан — бу ёққа юзгириб хураятти. Кейин билсам, домла келган эканлар. Дарвозани очишим билан: «Шунга айтсалар керак-да, «ит вафо, хотин жафо», дея уялтирганлар...

Мен хурмо дарахтини ҳам илк бор Кибриё опанинг ҳовлисида кўрганман. Ушанда кеч қуз эди. Шиғил мева солган хурмони кўриб, «Тошкентдаям хурмо ўсдимми?» дея ажаблангандим. Шунда у киши «бўлмасам-чи, мен доим домлани нима биландир қойил қолдиришни ўйлаб яшаганман. Хурмо ўз йўлига, чорбоғдаги битта дарахтга уч хил мевали дарахт куртақларини пайванд қилиб... барибир домлани қойил қолдирганман. Ҳозир ўша дарахт уч хил мева беради», дегандилар.

«Мана, 25 йилдирки, ҳамдам-сиз, улфатсиз яшаяпман. Лекин мен бу умримни ҳисобга олмайман. Ҳозир яшашдан мақсад домланинг музей ишларини йўлга қўйишдир. Ҳеч ким, ҳеч қачон турмуш ўртоғининг ўрнини босолмас экан. Битта-ю, битта беғараз дўст фақат эр-хотин бўлади. Бошқаларни билмадим, лекин мен шундай деб ўйлайман. Мана, менинг ҳамма нарсам бор, жамиятда ўз ўрнимни топганман, лекин доим кўнглимнинг бир чети кемтик, бўш. Бахтли ҳаётим домла билан ўтказган кўнларимдир...»

Абдулла Қаҳҳордек буюк ёзувчининг ҳамдами, улфати Кибриё Қаҳҳорова ҳақида айтмоқчи бўлганларим шулар эди. Опа бот-бот «эр-хотин қўш қанот», деб такрорлаганларидек, улар бир-бирига суяниб яшадилар. Абдулла Қаҳҳорнинг кўнглини сўзсиз тушуна олган аёл Кибриё Қаҳҳорова адибнинг ўлмас асарлар яратилишида роли катта бўлган. Ўз навабатида Кибриё Қаҳҳорова адибнинг катта-катта асарларни таржима қилиб халққа етказишида, талабчанлиги билан опанинг ҳар томонлама мукамал, ҳаммага ибрат бўладиган аёл бўла олишида Абдулла Қаҳҳорнинг ҳам ўрни беқийс. Улар бир-бирини дилдан хурмат қилишган, ҳар томонлама қўллаб-қувватлашган. Адибнинг уй музейига илк марта борганимда Абдулла Қаҳҳорнинг рамка ичида сақланаётган ушбу сўзлари бу ҳақиқатни ана бир қарра исботлайди: «...Орамизда битта келишмовчилик бор: у мендан кейин ўлишни, мен ундан кейин ўлишни истамаймиз».

Барно СУЛТОНОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.

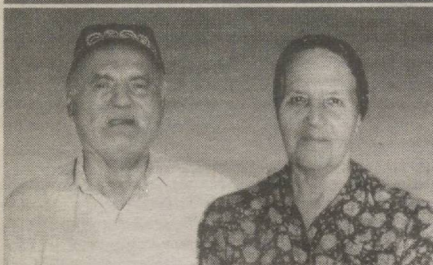

«УНДАМОҚ» — бу сўзни биз кўп ишлатамиз. Атрофимиздагиларни нималаргадир ундараймиз. «Ундамоқ» феъли «ун» сўзидан пайдо бўлган. «Ун» — «товуш» дегани. Демак, «ундамоқ» — товуш чиқариб чақирмоқ деган маънони англатади.

«ЧАЛДИ» — бу феъл қадим-қадимдан бир-бирига тескари бўлган икки хил маънони англатган. Тилимизда феъллар камдан-кам ҳолларда бир неча маънони, айниқса, тескари маънони билдирган. «Чалди» феълнинг илк маъноси «чалиб йиқитиш» маъносида: «оёқдан чалди». Иккинчи маъноси «эшитириш» маъносида: «куй чалди — куйни эшиттирди».

«ҚОВУҚ» — дастлаб мени «қовуқ» ва «қовоқ» сўзлари ўртасидаги ўхшашлик қизиқтириб қўйди. Бу сўзларнинг бири одам тана азвоси маъносини билдирса, бири полиз экин «ошқовоқ» маъносини билдиради. Қарангки, улар мазмун жиҳатида кўра бир-биридан узоқ, лекин товушдан уйғунлиги жиҳатдан деярли бир хил. Аммо, туб маъно сари борилса, бу уйғунлик беқорга эмаслиги маълум бўлади. Яъни, «қовуқ» сўзи «ичи бўш нарса» маъносини англатади. Ҳолбуки, қовоқ ҳам ичи бўш нарса. «Қовоқ кала» деган ибора ҳам шундан. Балки «қовун» сўзи ҳам бу сўзлар билан қариндош бўлиши мумкин.

Эшқобил ШУКУР
тайёрлади.

ДУОЛАРИ ҚЎЛЛАЙДИ БУЗНИ

Ҳамма фарзандлар ўз отасини бошқалардан бўлакча, мард, доворак деб билади. Угитлари, бошидан кечирган кўнларини ҳақидаги ёруғ хотираларини жон қулоғи билан эшитиб улғайди. Мен ҳам ана шун-

дайларнинг бириман. Отам 86 ёшли Жиян Каримов 1942-49 йилларда ўз ҳарбий бурчини ўтаган, ёнғин хавфсизлиги хизмати фахрийси, бугунги кунда эса бир маҳалла неварачевалари ардоғида қариллик гаштини сураётган табаррук инсон.

— Қанчалаб мард йигитлар жон олиб, жон берганини ўз қўзим билан кўрганман. Эркин, фаровон замонамизнинг қадрига етинг, бу кўнларни кўролмай армон билан ўтган аждод-

ларимиз ҳаққи-хурмати уларнинг номини эъзозланг, — дейдилар отам у кўнларни хотирларкан.

Отам болалигимиздан бизларга, ҳозир эса невараларига нонни увол қилмаслик

ҳақида гапиршдан чарчамайди. Оғир замонларда амакиси меҳр-оқибат кўрсатиб, одамайлик қилганини гапириб, бизларга аҳилликдан сабоқ беради. Отамнинг босиб ўтган ҳаёт йўли ҳақидаги хотираларини тинглаб, умр деганлари фақат меҳнат, машаққатдан иборат эканлигига иймон келтираман. Отам пойтахтимиздаги Қорақамиш 2/4даги «Обод» маҳалла-мизда, 234-умумтаълим мактабимизда ўтазиладиган турли тадбирларда ёшларни Ватанга садоқат руҳида тарбиялашда кекса авлод тажрибалари асқотишини таъкидлаб, уларга ўз хотираларини ҳикоя қилишдан чарчамайди.

Отам онамиз Тариха ая билан биз беш фарзандни оқ ювиб, оқ тараб, ўқимишли қилиб воёга етказди. Ҳозир ҳаммамиз ҳаётда ўз ўрнимизни топиб, эл хизматидамиз.

Рўзибой КАРИМОВ,
подполковник.

КАТТАЛАРГА ЙЎЛ БЎЛСИН?

Хозирги кунда оғиримизни енгил қиладиган ахборот воситаси сифатида интернет ёшлар ҳаётининг ажралмас қисмига айланган. Ахборот олиш билан бирга, урфга кириб улгурган интернет орқали «икки қалб эгалари топиш»моқда. Буни ёмон деб айбаш унчалик тўғри бўлмайди. Бирок, мен бунга салбий фикр билан қарайман. Чунки ўзингиз билмаган, кўрмаган, табиати, феъл-атвори ҳақида умуман тасаввурга эга бўлмаган шахс билан сеvgи тўғрисида қандай гаплашиш мумкин?

Ёшларни-ку қўйиб турайлик, аммо баъзан 35 ёшдан 50 ёшгача «ўзлари қари бўлса-да, кўнгиллари ёш» эркаклар ҳам «mail.ru» сайтининг энг қадрдон меҳмонларидан эканлиги ажаблаларли. Энди ўзингиз ўйлаб кўринг, оиласи, болалари бор кишининг ёш қизларга танишув таклиф қилишини қандай изохлаш мумкин?

Гўзал МАЛИКОВА,
талаба.

БУ ШУНЧАКИ ЭРМАК

Бир дугонанимизнинг компютерида мана шундай мактубларининг бирини ўқиб, ҳайратдан ёқа ушлаган эдик. Йигит чиройли кўринишдаги расмини (ўзиникими, ўзганикими билолмадик) юборган. Ўзи ҳақидаги маълумотлар шундай мукамал, тўла-тўқис эдики, ҳеч қандай камчилиги бўлмаган «оппоқ фаришта»дек. Бундай кўринишдаги маълумотни йўллашда қизларимиз ҳам мустасно эмас, албатта.

Баъзида атрофдаги дўстларимиз билан 10 йиллаб, 15 йиллаб бирга юриб, уларнинг характерини тўлиқ билмаймизу, фақат маълумот, расм орқали қандай бир-бирини билиб, кўнгил қўйиш мумкин? Балки интернет орқали танишган кишимиз биз билан чиройли, маъноли сўзлар орқали суҳбатлашиши мумкин, аммо бу унинг самимий дегани эмас.

Умид РАҲМОНОВА,
Ирода ЖЎРАЕВА
ЎзДЖТУ талабалари.

САРОБГА ИШОНИШ МУМКИНМИ?

Интернетдан ҳар биримиз деярли ҳар куни фойдаланамиз. Аммо баъзилар унга фақат «mail.ru»даги почталарини текшириш учун, кимдир хат ёзган бўлса, унга дарҳол жавоб ёзиш учун қиради. Мен бу сўзларим билан бировга хат ёзиш ёмон, дейиш фикридан йироқман. У орқали дўстларга хат ёзиш ва фикр алмашиш бизга фойда ёки маънавий озۇқа берса, бу албатта яхши. Аммо интернет ёрдамида «севишиш» назаримда, ўз-ўзини алдашдан бошқа нарса эмас. Бугун сеvgининг мавжудлигига шубҳа туғилган бир вақтда «интернет — сеvgи»га ишониш жуда қийин. Мен бугунги ёшларнинг интернетдан фақатгина керакли мақсадларда фойдаланишларини ва турли хил танишув сайтларида вақтларини ўтказиб, ўткинчи хисларга берилмасликларини истардим.

Дилноза МИРЗАЁҚУБОВА,
талаба.

ИНТЕРНЕТ + СЕВГИ

хаёл ҳақиқатга айланадими?

Сўнги пайтда муҳаббат ҳақида гап кетганда, унинг манбаси ва макони кўпчиликини ўйлантирапти. Чунки кундалик турмушимизга кириб келган интернет тармоғи, ўй-фикрларимиз, ҳатто дидимизни ҳам забт этяпти-да.

Хўш, аслида бундай йўл туғиш яхшими ёки ёмонми? Интернет орқали танишувлар, дил изҳорлари, турмуш қуришлар ҳаёлдаги муҳаббатнинг рўёбга чиқиши ёки сеvgини ҳам мақсад ва изнга қараб режали бўйсундириши?

Хуллас, бошлаган бугунги мавзунимиз бир оз мунозарали. Фикрлар бир-бирига қарши. Начора, ҳар ким ўзича ҳақ. Бировнинг қаршига қарши бормаймиз. Уларни сизнинг ҳукмингизга ҳавола этиш эса энг тўғри йўл, деб ўйладик. Мунозарага марҳамат.

АЛДАГАНИ УЧУН СУДДА ЖАВОБ БЕРАДИ

Бирон-бир ахборот олиш илнжиди интернет-кафега кирганимда, у ерда қизларнинг бир-бирларига бақариб, қулиб, интернет орқали неча йигит билан танишганларини, ўша «жасур» йигитлар билан бир-бирларига қандай хат ёзганларини айтиб, мақтанаётганларини кўриб, ҳайрон қоламан.

Н. исмли қизни ҳамма ақли, тарбияли, одобли деб ўйларди. У умуман йигитлар билан гаплашмас, агар дугоналаридан бири сеvgи қолганини ёки учрашиб юрганини билса, ўша билан дўстлик ришталарини бутунлай узарди.

Н.нинг қандай қиз эканлигини ота-онаси фақат суддан қақуриув қоғози келгандан сўнггина англашди. У интернетда Москвада истикомат қилувчи бир йигит билан танишиб, уни ярим йил давомида алдаб юрган экан. У йигитга гўзал бир қизнинг расмини юбориб, сеvgи изҳор қилган экан, лекин ҳозирда қийин аҳволдалигини сабаб қилиб кўрсатиб, Москвага боролмаслигини айтибди. Йигит расмдаги гўзал қизга эшиқ бўлиб, ҳатто унга уйланишни ният қилиб, бор пулини сарфлаб, Москвадан Тошкентга келибди. Не кўз билан кўрсинки, Н. бутунлай бошқача экан. Йигит моддий зарарини қоплаш мақсадида қизнинг оиласини судга берган.

Чарос БАҲРИЕВА,
талаба.

ЖУФТИНИ ТОПСА, ҲАЛОЛИ БЎЛСИН

Умуман, йигитларнинг қизлар билан интернет орқали бир-бирини ёқтириб қолишларига ҳам табиий қарайман. Бировларнинг ҳисларини ўйин қиладиганларни назарда тутмаяман. Аслида жиддий, ҳис-туйғулари тоза одамлар бир-бирини алдамайди. Интернетга кирмай ҳам бир-бирини сеvgи, кейин алдаб кетадиганлар қанча? Шахсан ўзим интернет орқали танишиб, бир-бирини сеvgи қолган, кейинчалик турмуш қуриб, бахтли яшаётганларнинг қанчасини биламан. Ҳаётда ўзига муносиб йўлдош танлай олмаган одам шу восита орқали жуфтини топса нима қилибди? Ҳар бир инсон эркин. У ўзининг бахтини хоҳлаган жойдан қидиришга ҳаққи бор. Мухими, муносабати самимий бўлса бас.

Шоҳруҳ СОБИТОВ,
талаба.

ДЎСТЛИК СЕВГИГА АЙЛАНДИ

Кўп йиллаб бир-бирини синаб, сеvgилиб турмуш қурганларни кўрсак, албатта, ҳавас қиламиз. Лекин бир-бирини умуман кўрмай, яқиндан танишмай туриб, фақат расм ёки мактублар ёзиш орқали бир-бирига кўнгил берганларни эшитганмисиз? Мен худди шундай танишиб, турмуш қурган ва ҳозирда жуда бахтли ҳаёт кечираётган бир оилани биламан.

Қизни ёшлигимдан танийман. У бошқалар билан тезда чиқишиб кета олмайдиган, вазмин бўлганлиги учун ўз ички туйғуларини ҳеч кимга ошкор қилавермасди.

Интернет орқали турмуш ўртоғи билан танишиб, дўстлашиб қолган, ҳатто кейинчалик бир-бирига расмларини жўнатиб, хатлар ёзишиб турган. Шу йўсинда бир неча ой хат ёзишиб юргандан кейин турмуш қуришди.

Ҳозирда эса уларнинг фарзандлари бор, ҳаётларидан мамнун. Бундан кўриниб турибдики, интернет орқали ҳам инсон ўз сеvgисини, бахтини топса бўлади.

Нилуфар ХУДОЙБЕРДИЕВА,
талаба.

БАХТИМНИ ТОПДИМ

Ким нима деса ҳам, мен ўз бахтимни интернет орқали топдим. Ўзим пойтахтдаги ташкилотлардан бирида ишлайман. Мактабни битириб, институтга кирдим. Охириги курсга ўтганимда уйимизга тинимсиз совчилар кела бошлади. Икки-уч бор учрашувга чиқдим. Аммо кўвликка номзод бўлганларни ёқтирмадим. Кейин эса совчиларнинг оёғи тийила бошлади. Бу орада мен ишга тушиб кетдим. Ишхонада ҳам оғиз солганлар бўлди. Лекин ҳеч кимга кўнгил чопмади. Тенгдош дугоналаримнинг ҳаммаси турмушга чиқиб кетди. Бир куни ишхонада сал қўлим бўшаб, интернетда «Синфдошларимни қидираман» сайтига кириб, уларга хат ёздим. Қарасам, ўғил бола синфдошимнинг биридан жавоб келди. У уйланимаган экан. Мендан «турмушга чиқмадингми?», деб сўрабди. Хуллас, биз учрашдик. Мактаб даврларини эслашдик. Кейин телефонлашиб, учрашиб турадиган бўлдик. Бир-биримизни яхши ўргангандан сўнг, бир куни у уйимга ота-онасини юбормоқчи эканлигини айтди. Шундай қилиб, уйимиздагилар розилик беришди. Тўйимиз бўлди.

Ҳозир бахтли яшаяпмиз. Яхшиям интернет орқали синфдошларимни қидирганим. Ҳаётда ўзим хоҳлагандай одамни топдим. Шунинг учун интернетда танишиб ёмон, деб бошқалар учун ҳам ҳукм чиқариш яхши эмас.

ХУРШИДА, хизматчи,
Тошкент шаҳри.

Саҳифани
Назира ТОШПҮЛОВА
тайёрлади.

ДУШАНБА 11

Хурматли телетомошабинлар!

Профилактика муносабати билан душанба, 11 Май кун...

20.00 ТВ - анонс. 20.05 «Адолат тарозиси»...

YOSHILAR

6.55 «Yoshlar» саломи. 7.00 «Ешлар майдони»...

15.00 «Ешлар майдони». 15.35 «Yoshlar-FM».

SPORT

7.00 «Бодрое утро». 8.00 «Талкин». Информацион-таҳлилий курсуви...

19.50 «Саломат бўлинг» /рус/. 20.00 «Пойтахт» /рус/.

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари 08.00 Сериал «Жассига ўхшаши йўк»...

ntt

06.30 Тонги дастур Донолар сузлайди. «Зиё» студияси махсулати...

18.50 Клип-антракт 19.00 Оилавий экран 20:30 «Сўғдиёна»...

СофТС

08.00 Сериал «Ранетки» 08:50 Сериал «Папины дочки»...

ntt

06.30 Тонги дастур Донолар сузлайди. «Зиё» студияси махсулати...

21:05 Сериал «Рыжак» 21:55 «Истории в деталях»...

СофТС

08.00 Сериал «Ранетки» 08:50 Сериал «Папины дочки»...

5.00 Новости. 5.10 Х/ф «Малыш-каратист».

СофТС

08.00 Сериал «Ранетки» 08:50 Сериал «Папины дочки»...

ntt

06.30 Тонги дастур Донолар сузлайди. «Зиё» студияси махсулати...

СЕШАНБА 12

06.55 Курсатувлар дастури.

06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.05 «Ихбор».

17.00 «Ахборот». 17.10 ТВ - анонс. 17.15 «Худудлар ҳаёти».

YOSHILAR

Қадрли телетомошабинлар! Профилактика муносабати билан...

16.10 «Тошкентнома». 16.25 «Юртим юраги».

SPORT

7.00 «Бодрое утро». 7.50 «Тет-а-тет». 8.00 «Хабарлар» (рус тил)

15.00 «Пойтахт». 15.25 «Итак сеҳри».

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари 08.00 Сериал «Жассига ўхшаши йўк»...

18.30 «Хабарлар» (рус тил) 18.55 Теннис.

СофТС

08:00 Сериал «Ранетки» 08:50 Сериал «Папины дочки»...

ntt

06:30 Тонги дастур (Мумтоз мусика. Донолар сузлайди. «Зиё» студияси махсулати...

20:40 «Б Кадров» 21:05 Сериал «Рыжак»...

СофТС

08:00 Сериал «Ранетки» 08:50 Сериал «Папины дочки»...

ntt

06:30 Тонги дастур (Мумтоз мусика. Донолар сузлайди. «Зиё» студияси махсулати...

4.00 «Доброе утро». 8.00 Новости.

СофТС

08:00 Сериал «Ранетки» 08:50 Сериал «Папины дочки»...

ntt

06:30 Тонги дастур (Мумтоз мусика. Донолар сузлайди. «Зиё» студияси махсулати...

ЧОРШАНБА 13

05.55 Курсатувлар дастури.

06.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 07.10 ТелеТеатр: «Келинлар кўзғолони».

13.35 «Андерсен эртаклари». 14.00 «Ахборот».

20.05 «Адолат тарозиси». 20.45 «Ватанимни куйлайман».

11.50 «Муйқалам сеҳри». 12.20 «Фолби». 12.55 «UzEX».

14.50 «Жаҳон операси». 15.00 «Пойтахт».

7.00 «Бодрое утро». 7.50 «Тет-а-тет».

18.00 «Тет-а-тет». 18.10 «Умид нихоллари».

**Инсон хотираси муқаддас!
Хотира уйғоқлиги билан гўзалдир.**

*Эзгулик ва гўзалликнинг замирида
эса инсон қадр-қиммати мужассам.*

*9 май — Хотира ва қадрлаш кунини
муносабати билан Қашқадарё вилояти,
Қамаши туманидаги*

«КОМБРЕКС — МАКС»

масъулияти чекланган

жамияти жамоаси

барча юртдошлари-

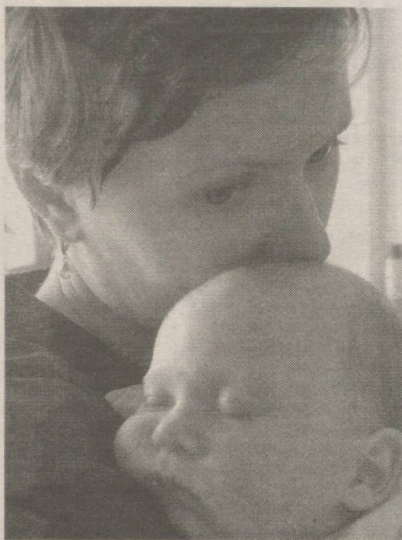
мизга меҳр-оқибат ва

эзгу амаллар тилаб

қолади!

ҚИММАТГА ТУШГАН ҚАЙСАРЛИК

Йиллар оқар сувдай ўтди-кетди. Ака-укалар кетма-кет уч неварали бўлишди. Комил ўша пайтлари айримларнинг бундай тарзда куда бўлишнинг оқибати яхшилик билан тугамай гапларини эшитиб, дилининг бир четига тугиб қўйган эканми, маъракаларда мўсафидларга қарата: «Худога шукур, невараларимнинг тўрт мучаси соппа-соғ, бир-биридан ақли», дея кўкрак кегиб, кесатиб қўйишни ҳам унутмади. Кунлар, ойлар, йиллар ўтаверди. Ака-укалар давру даврон суриб, вақти-соати етиб бирин-кетин оламдан ўтишди...

Мана, энди ҳозир ёши бир жойга бориб қолганда, Гулнора момонинг дарди дунёси қоронги. Неваралари Баҳром ҳам, Акрам ҳам ногирон. Бормаган жойи, кўрсатмаган дўхтири қолмади. Ташхиси — бир хил: Яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳ туфайли... Учинчи авлодга тасири бўлган. Айниқса, Гулнора хола невараларига қараб бир қўйса, уларнинг кўнглини тополмай минг қуяди. Суянган эри Рустам бобо ёнида бўлганда дарди бўлирмади? Асли бу кўргулик уларнинг ҳам умрига зомин бўлди. Олтимшга етар-етмас оламдан ўтди.

Яқинда эса бир тўйда икки қўшнинг гапини эшитиб, яна дили вайрон бўлди. Эмишки, келини Насиба ияги-жағи тинмай, кўп гапираркан. Яна эгни бошига қарамай, ивирсиб қолганмиш. «Ҳар бутага ўт тушса, ўзи ёниб, ўзи ўчади» дегани шу экан-да», — деб қўяди Гулнора момо дили хуфтон бўлиб ўзига-ўзи. Ахир, Насиба келингинасига осонми, йигирма ёшли ўғли Баҳром ногиронлик аравачасида уззу-кун ўтиради. Акрам кар-соқов. Каттасини муруват уйига жойлаштирган-

ди. Келини йиғлайвериб, адо бўлди. Охири, қайтариб олиб келишди. Гулнора момо келинини элга аралашса, сал қайғусининг ҳовури кўтарилар, деб қўярда-қўймай, маҳалладаги тўй-маъракаларга жўнатади. Эҳ, омон бўлгурлар, бир бегуноҳ жувонга раҳм-шафқат қилинглр, кўнглини кўтарадиган гап айтинглр, дея айтгиси келади-ю, андиша қилади, тилини тишлайди.

Ҳар сафар отаси ва қайнотасини эслаганида, душманининг бошига ҳам бу кун тушмасин, осмон узоқ ер қаттиқ экан, нима қилай, дея кўз ёшларини тиёлмайди...

Яна бир воқеа:

Баҳринисонинг учинчи боласи қуёнлаб (юқори лаби йирик)туғилди. Чақалогига кўзи тушиши билан у ҳушини йўқотди. Бу ҳолдан қайнонаси Норгул хола-нинг ранг-қўти ўчиб кетди. Келини шу фарзандим ҳам ногирон туғилса, ўғлингиздан ажрашаман, ўзингиздан кўринг, деганди. Фишт қолипидан кўчиб, ажрашгудай бўлса ёлғиз синглиси Санам билан юз кўрмас бўлиб кетади-ку. Худо кўрсатмасин, унда ота-онанинг руҳи чирқиллайди. Ахир улар икковларнинг куда-анда бўлсаларинг, унинг уйи сеники, сенинг уйинг уники бўлади, жон болаларим, дея орзу қиларди. Оҳ, энди нима бўлади?

Қуёнлаб туғилганининг давоси бор. Бундан олдинги невараси ҳам шундай туғилган эди. Барака тоғпур дўхтирлар онасининг этидан олиб, лабининг кемтигини ямашди, ҳозир невараси кўрмагандай бўлиб кетди. Лекин ногиронлик аравачасига миҳланиб ўтирадиган катта неварасининг ҳоли не кечади? Баҳринисо ўзига келди. Юрак олдириб қўйган опа-

✓ ҚУДА БЎЛИБ, ЖУДО БЎЛМАН!

сингил туғруқхона остонасидан бир қадам жилмаганди. Бу хабардан уларнинг юзига қон югурди. Боланинг куёнлабигини айтмаса, бошқа тарафдан соғ экан. Баҳринисони пешонамда бори шу эканда, деган тасаллими, томчи сувдай ўхшаш онаси ва қайнонасининг мўлтираб қарашими ёки ногирон боласининг аҳолими, кўнглини сал юмшатди, фикридан қайтарди. Минг афсуски, руҳий изтироблар Баҳринисонинг соғлигига соя ташлаб бўлган экан. Бир йил ўтар-ўтмас юраги хасталаниб, оламдан ўтди. Опасингил невараларини бағрига босиб, чинкираб қолаверди.

«Инфармадад» саломатлик маркази бош шифокори, тиббиёт фанлари номзоди, акушер-гинеколог Муборак Муҳаммадова:

— Бугунги кунда нуқсонли туғилган болаларнинг 90 фоизидан кўпроги яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг «аччиқ» мевасидир. Бундай гўдақларда ақлий заифлик, юрак хасталиги, ички аъзоларнинг етишмовчилиги, қон айланиш системасида нуқсонлар юзга келади. Суяк касаллиги, бўйи ўсмай қолиши ҳолатлари кузатилади. Айниқса, ҳомила эрта тушиб қолади ёки чала туғилади. Илмий кузатишларда тасдиқланишича, нуқсонли болалар туғилишига сабаб бўлувчи бир хил генетик «маълумот»лар биринчи авлодга таъсир этмаса-да, кейинги авлодларнинг бирида албатта, тақдорланади. Қариндошлар ўртасидаги никоҳдан туғилган болалар соғлом кўринса-да, вояга етгач, хуллас, ўтти даврининг қайсидир поғонасида асоратлари сезилади.

Тамара ХУММАТОВА

МАКТАБДА «ORIFLAME» ...

Куз кунларидан бири эди. Эрта тонгданок эшик тақиллаб, ҳамкасбим Нилуфарнинг кириб келгани мени ажаблантирди. Салом-алиқдан сўнг муддаога ўтди.

— Биласизми, мен «Oriflame» компаниясига аъзо бўлдим. Турли хил атир-упалар, сумкалар, косметика буюклар бор. Кўрасизми? Агар харид қиламан десангиз, бошқалардан кўра анча арзонроқ нархда берардим.

Ишламай, ёш болалари тарбияси билан машғул бўлиб уйда ўтирган аёл — менга унинг гаплари сал эриш туюлди.

— Нилуфар, ўзингиз биласиз, акангиз ҳозир ёлғиз ўзи ишляпти. Рўзгор — гор бўлса, ҳали у, ҳали бу керак. Қолаверса, бу лаб буюкларингиз ҳам фалон пул турса керак?..

— Вой, нимасини айтасиз, — дея лаби-лабига тегмай мактаб кетди. — Битта совун 2000 сўм, сизга, ўзимникисиз 1800 га бераман. Туш 5500, лаб буюғи 4000, крем 4700 сўм, атир...

— Шошманг, ўзи булардан бирортасини сотдингизми?

Ўзини худди савдо растасида ўтиргандай ҳис қилиб гапирётган ҳамкасбимнинг аҳоли энди менга кулгули туюлди.

— Ие, нималар деяписиз, сотмасам, компанияга аъзо бўлардим?! Қолаверса, мактабда бир эмас, нақ ўнга яқин ўқитувчилар бриллиант учун «қурашяпти»...

— Тушунмадим...
— Мана, қаранг, ҳар бир сотилган маҳсулот учун компания

ёхуд «5» баҳонинг нархи неча балл?

маълум бир балл белгилаб, соврин қўйган. 68 балл тўпласангиз, масалан, сизга совга бор. Балл олиб боргани сари мукофот ҳам йириклашади. Энг олий совринларга — тилла, бриллиант тақинчоқлар ҳам қўйилган.

Нилуфар худди тақинчоқ эгаси бўлгандек, бўйинини силаб кўрсатди.

— Қаранг, бу матоҳингиз бозордагидан анча қиммат бўлса, уларни кимларга сотаяписиз?

У менинг соддадиллик би-

лан айтган гапларимдан кулиб юборди.

— Ҳамма гап шунда-да! — деди. — Қўни-қўшнилари-нинг ўзига тўқроқларига, қолаверса, бозорда савдо қилаётган холаларим мижоз бўлди.

— Ўқитувчилар-чи? Ахир, ҳаммамиям қариндоши бозорчи эмас-ку? — таажжубландим.

— Вой, опа-ей, мунча содда бўлмасангиз. Масалан, Зулфия опа мактабда директор муовини. Ўҳ-ҳў, ҳозир жуда қизиқиб қолди. Мактабдаги 60 нафар ўқитувчи ҳам унинг мижозига айланган. Энди, нима десам экан, ўзи раҳбар бўлганидан кейин, бир огиз гапида. Балиям анча ошиб кетди.

Уни бу гап-сўзларини эшитиб... ўйланиб қолдим. Ва бехитёр «замдиректор-ку эп-лабди, ўқитувчилар-чи, нима қилади?» — десам, у яна изох берди:

— Ўқитувчиларми, ўқувчиларга сотаяпти-да!

Бу жавобни эшитиб:

— Мактаб қизларига бу қимматбахо матоҳни ўқитувчилар пулласа, ота-оналардан балога қолмайди-ми? — деб сўрадим.

— Ким ҳам фарзандини фақат «5» баҳога ўқишини истамайди, дейсиз? Ахир, инглиз, рус тили, химия, биология, физикаю математика фанларини ҳамма тўлиқ ўзлаштиролмайдими-ку! Ана шу «беш»лар

✓ МУЛОҲАЗА

ҳисобидан улар ўзларига балл тўплаб, совринли бўлиб қолишяпти...

Албатта, тижорат ўз йўлига. Имкони бўлса, ҳалол йўлни топса, қандини урсин. Лекин таълим-тарбия ўчоқларига мўмай даромад топаман, деб ўз манфаати, нафсини ўйлаб, турли йўллар билан ўтар-ўтмас матоҳларини тиқиштиратганлардан эҳтиёт бўлайлик.

Богча, мактаб, лицей, коллеж ёки олий ўқув юр்தларининг мутасаддилари бу борада жиддий ўйлаб кўришлари керакка ўхшайди. Негаки, мактаб ҳам, лицей ёки коллеж ҳам энг аввало, тарбия ўчоғи, илм маскани. Шундай экан, бундай мўтабар даргоҳда хизмат қилаётган мураббийлар, устозларнинг энг биринчи вазифаси ўз шогирдларига ҳар томонлама намуна бўлмоқдан иборатдир.

...Кеча эса қадрдон мактабимга бориб келдим. Икки йилдан бери анча улғайиб қолган ўқувчиларим мени кўришлари биланок, югуриб келишди. Бири қўйиб, бири гапиратган болалар қўшни мактабда қайсидир компанияга аъзо бўлган муаллиманинг «ютиб» олган бриллиант тросини ўғирлар юлиб қочгани ва унинг ўзи қон босими ошиб, касалхонага тушганини ва ўқувчилари олдида изза бўлганини айтиб беришди. «Сизларга ҳам келишмадими?» — десам, ҳаммази «унақаларни синфимизга эмас, мактаб дарвозасидан ҳам киритмаймиз» дейишди бараварига...

Фарида ТОҲИРОВА, ўқитувчи.

“ШАҲРИСАБЗ-НОН”

МАСЪУЛИЯТИ ЧЕКЛАНГАН ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ

9 май — Хотира ва қадрлаш куни муносабати билан мамлакатимиздаги барча оилаларга нон каби ҳалол ризқ-насиба, файз ва барака, хотиржамлик ва фаровонлик тилаб қолади!

**Азиз юртдошлар!
Ҳамиша қаддимиз ҳам,
қадримиз ҳам баланд бўлсин!**

(Давоми. Бошлиниши ўтган сонларда)

Барибир айтолмади — гурури устун келди. Хотини сафарга қандай бориб келганини сўраган эди, қисқа жавоб қилди. Аммо хотини ниманингдир илинжида жовдираб, юзига тикилади, гапирай дейди, гапиролмайди. Кечкурун ҳам ёнида алламаҳалгача мижжа қоқмай оғзини пойлади. Аммо эридан бирон жўяли гап чиқмади. Кундузи эрининг жавонга бир нима яшираётганига кўзи тушган, кейин ўзи қараб, дўхтирининг йўлланмаси ва дориларни кўрган, кечкурун ҳамма гапни эшитишга умид боғлаган эди. «Наҳотки менга ишонмас» деб ўйлади ва хўрлиги келиб, кўнгли ўксиди. Сўрашга ботинмади. Чунки эри нарсаларини сўроқсиз титкилаганини ёқтирмайди. Айниқса, бу масалада кўнгли ўта нозик. Назарида ўтаётган ойлар, ҳафталар шахсий турмушидаги сўнги кунларга ўхшар, гўё кимдир мурувват қилиб, бу муҳлатни чўзаётгандек туюлар эди.

«Хотинга сир бермаслик керак» — деб ўйларди Салим. Барибир бир кунмас бир кун юзинга салади. Кейинги пушаймон — ўзинга душман! Аммо айтмас... қачонгача шундай юришади. Умр, ёшлик ўтиб боряпти. Бошқасига... йўқ! Барибир кўнгли чопмайди.

Ўйдаги сирни яшириш, айниқса бир ёстиққа бош кўядиган, нафас олишингдан ичингдагини билиб оладиган хотиндан яшириш қийин. Қолаверса, Салимнинг яширгани сир бўлиб сир эмас, бу бир бедаво дард эдики, охири уни иситмаси ошкор қилди.

Салима эрининг дардидан оғох бўлган, унга меҳр-эйтибори янада кучайди. Эр бунга ҳам кўнгикиди, фақат хотини дори ичишни эслатиб турганда ичдан хуруж қилиб қоладиган саркаш исённи зўрға жиллаб қоларди.

— Ҳамма нарса ихлос билан, — дерди дорини кўрганда энсаси қотишини биладиган хотини. — Ихлос — ихлосдан халос!

— Э, ўргилдим бунақа ихлосдан! Ҳаммаси бекор гап! — деб Салим ҳафсаласи пир бўлгандек, бепарво кўл силтади. — Асли пешонамиз шўр экан.

— Вой, кўйинг, унақа деманг! — Салима оғриниб, эътироз билдирди. — Фаршта яхши гапга ҳам, ёмон гапга ҳам омин дейди. Худо хоҳласа, албатта фарзанд кўраимиз. Кўнглим сезиб турипти. Кеча тушимда ўғил туғибман, фақат бола... етти ойлигидан — чала туғилибди. Аммо ўзи соғлом эмаш. Ёшига тўлмай юриб кетибди. Ерга йиқилганда чўчиб ўйгани кетдим. Роса йиғлабман. Йўқ-йўқ, суянганимдан йиғладим. Ахир тушимда бўлса ҳам ... кўрдим-ку!

Салим кўнгли эзлиб, хотинига қаттиқ тикилди. Боёқши ўзидан кам изтироб чекмаётганига яна бир карра ишонди. Чорасизликдан алами ошиб, вужуди зирқиради. Бу изтироб — алам, бу чексиз армон уларни янада яқинлаштиради. Эру хотин бир-бирига суянганча бехол туриб қолишди.

Асосий уй-жойни келин-куёв ихтиёрига қолдирган чолу кампир ҳовли адоғида ўзларига кичик бир хўжра тиклашган. Баҳордан кузгача ишқоллар остидаги катта сўрида ўтиришади. Райхон жамбиллар очилиб, ҳусайни узуллар гарқ пишганда ҳовли янада сўлим, файзли бўлади.

Салима ишлайдиган кунлари камида икки маҳал, уйда бўлганида эса бир неча бор қайнона, қайночасининг иссиқ-совуғидан хабар олади. Салим — ёлғиз ўғил, ота-онасининг бирдан-бир умид-илинжи — ишдан қай маҳал келса ҳам, бирров хўжрага кириб, кўриниш беради. Фақат кейинги пайтларда хўжрада узокроқ қолиб кетадиган бўлди. Салима олдинки бунга кўпма кўп эътибор бермади. Аммо

бу ҳол тез-тез такрорланавергач, кўнглига шубҳа-ҳадик оралади. Ўзини янада ожиз-ғариб ҳис этди. Назарида, гўё улар ҳаммаси унга қарши ўзаро тил бириктираётгандай, ёлғиз ўғилни шундай бепушт, бехосият хотиннинг баҳридан ўтишга ундаётгандай туюлди. Шундай маҳал уларнинг ҳаммаси бирдан кўзига ёмон кўринади. Еган-ичгани ҳам татимайди, чехраси тундлашади, ҳеч кимнинг юзига қарагани келмайди, ҳамма унга ганим! Қайнонаси анча сезгир кампир эмасми, келинидаги ўзгаришни дарров пайқар, ёнига ўтқазиб олиб, ўтган-кетгандан гап очар, ахён-ахён унинг қорнига қараб кўяр, «кўнглингни нимани тусайди, бирон нарса егингиз келмаптими? Тортинмай айтаверинг!», деб сўрар эди. Бунақа яқинлик — меҳрибончиликдан Салимнинг юраги безиллаб қолган.

Бир куни Салим ота-онасининг олдига

Шодмон ОТАБЕК

демаймиз — яхши! Аммо... нимаям қила олардик, бир кам дунё! Бандасининг кўлидан ҳеч нима келмайди. Ёшларинг ҳам ўтиб боряпти, кейин кеч бўлармикин, деймиз-да, болам. Балки бошқа рўзгор қилсанлар, бахтларинг очилиб кетармиди? Шунақа чорасини қилиб, бола-чақали бўлганлар ҳам бор. Тезроқ бир тўхтамга келинлар.

Салимнинг юраги шув этиб кетди. Кўзлари тиниб, эшик раҳини ушлаб қолди. Демак, тахмини тўғри экан! Қайнонаси у ҳаммаша кўрқиб, ҳадик билан кутиб юрган гапни айтди, айтганда ҳам жуда дангал қилиб айтди. Аммо унинг учун энг асосий, энг муҳим, балки унинг бутун ҳаётини, тақдирини ҳал қиладиган гапни эри айтди! Ҳозир айтармикин? Шу тобда фақат у эмас, чолу кампир ҳам унинг бир оғиз сўзига илҳак...

Салима эри билан илк бор танишган пайтлари, унинг автобусда кузатиб қўйишлари, бир оғиз сўзига маҳтал бўлиб, севги ўтида ёнганлари, тўйдан кейинги кунлар — ҳамма-ҳаммасини эслади. Ногоҳ шу лаҳза ўзи учун муҳим бўлган яна бир сир-ҳикматни англагандай бўлди. Иккови ҳам бири-бирига бўлган меҳру муҳаббати, ёшлиқдаги аҳду лаймонининг чинлиги, ўзаро қадр-қимматини бир умр исботлаши керак экан! Мундоқ қараганда бутун умри синовлардан иборатдай туюлди. Хўш, ҳозирги синовдан ўта олишармикин? Агар ўта олишмаса, ундай турмушнинг кераги йўқ. Ортиқ бу хонадонда туролмайди.

Эридан ҳадеганда сажо чиқавермади. Ажабо, нега индамаяпти? Наҳотки иккиланаётган бўлса? Унда... кечирмайди. Ҳа, ҳатто иккиланганини ҳам кечирмайди, кечиролмайди. Узоқ сукунатдан сўнг эрининг овози эшитилди:

— Ойи, шу гапни бир айтдингиз, бошқа айтманг. Илтимос. Ўз ёғимизга ўзимиз қоврилиб юрганмиз ҳам етар. Нима бўлса, пешонадан кўраимиз.

Кўксидан унсизгина бир «оҳ» чиқди-ю, беихтиёр қафти билан оғзини тўсди. Эшикдан отилиб кириб, эрининг оёқларига ўзини ташлагиси, бўйнига осилиб, тўйиб-тўйиб йиғлагиси келди. Бир зум яна кўз олди жимирлашиб кетди. Сўнг, миясига қон қуйилгандек туюлди, пешонаси, юз-кўзлари олов бўлиб ёнар, бутун вужуди руҳга айлангандек, ўзи ҳам ерда эмас, осмону фалақда енгил пармисол сузиб юрганга ўхшар эди.

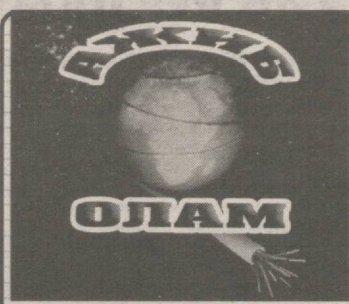
Салим дори-дармонларни истар-истамас ичиб юрди. Кўз очиб юмгунча бешолти ой ўтиб кетди. Аммо муолажадан бирон натижа чиқмади. Салимнинг дўхтирларга мутлақо ишонч-ихлоси қолмади.

— Сен бошқа дўхтирга яна бир учраб кўргин, — деди у хотинига. — Балки олдингиси янглишгандир.

— Майли, учрасам учрай қолай, — хотини дарров рози бўлди.

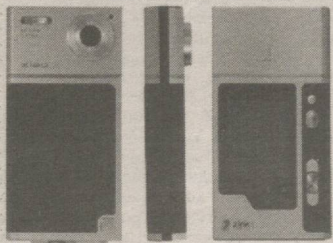
Салим ҳамон «айб» ўзида эканини ҳазм қилолмас, мундоқ қараганда хотинининг олдида тили қисқиб эди. Гарчи буни ҳеч ким юзига солмаса ҳам ўзича изтироб чекиб, ич-этини кемирарди. Мабодо хотини ҳам оз-моз «айбдор» бўлганда, сал енгил тортишини ўйлайди ва шундай шаккоқ фикрга боргани учун виждони қийналиб, хижолат чекмади. Қизик, ахир «айб» кимдалиги барибир эмасми? Муҳими ва энг ёмони — фарзандсизлик! Бу фожеа иккиси учун ҳам ягона қисмат!

(Давоми бор)

ФОТОАППАРАТ-ПРИНТЕР

Япониянинг "Zink" компанияси "TOMY xiao TIP-521" русумида ишлаб чиқарган янги фотоаппарати аллақачон эскириб, муомаладан чиқиб қолган

"Polaroid"нинг замонавий муқобили бўла олиши мумкин. Гап шундаки, бу фотоукуна мўъжазгина рангли принтерни ҳам ўз ичига олган.

Ишлаб чиқарувчилар дунёда илк бора камера билан принтерни бир корпусга жойлаштиришга муваффақ бўлдилар. Тўлиқ рангли суратнинг ҳажми 5 см. х 7,6 см. бўлиб, уни чиқаришга бир дақиқадан ортиқ вақт кетмайди.

Бундан ташқари фотокамерага ўрнатилган инфрақизил порт ҳар қандай рақамли фотоаппарат, яъли телефонлар орқали туширилган суратларни ёки флэш-картага юкланган тасвирларни қабул қилади.

"TOMY xiao TIP-521" фотоаппарат-принтердан ҳозирча фақат Япониядагина фойдаланиш имкони бор. Негаки, унинг ишлаб чиқарилган вақти ва бошқа мамлакатлар учун белгиланган нархи масаласидаги баҳслар давом этмоқда.

ДУНЁ БАҚАЛОҒИ... АММО БУЙДОҚ ЭМАС

Дунёдаги энг семиз одам мексикалик Мануэль Урибе бўлиб, унинг энг юкори вазни 560 кг ни ташкил қилган. У 23 ёшида 190 см бўй кўрсаткичи билан 130 кг тош босарди. 2006 йилдан бошлаб у қатъий парhez сақлай бошлаган ва 2010 йилга бориб 431 килога озиши тахмин қилинмоқда.

Бундай бесўнақайлик билан йигит киши уйланмай ўтиб кетиши мумкин,

деганлар адашадилар, шекилли. Мануэль ўтган йили ўзининг 43 ёшида кароватидан кўзгала олмаган ҳолатда уйланди. Гарчи бу никоҳ маросимини машхур "Дискавери" ("Discovery") телеканалли суратга олган бўлса-да, унинг рафикаси ҳақида ҳеч қандай маълумот эълон қилинмади. Фақат «Франс-Пресс» агентлиги ўз хабарларида «ёш» куёв боланинг шундай сўзларини келтиради: «Мен қачондир уйланишимни ҳатто тасаввур ҳам қилолмаганман!»

Бу сўзлар бизга кўп нарсани жумбоқ қилиб қолдиради. Мануэлининг хотини уни севиб қолганми? Ҳар ҳолда муҳаббатнинг кўзини кўр, дейдилар. Ёки уни рекордчининг бойлиги қизиқтирадими?... Буни вақт кўрсатади.

Наргиза САРИМОВА тайёрлади.

АЙБ РЕКЛАМАДА ЭМАС, ЎЗИМИЗДА!

ёхуд дуч келган дори-дармонни истеъмол қилиш оқибати яхшиликка олиб келмаслиги хусусида

Кичкина ўғлимнинг тўсатдан исиги чиқиб, йўтала бошлади. Дарров оила шифокорига йўл олдим. Навбат кутиб ўтирсам, юзига майда қизил доначалар тошган 6-7 ёшлардаги бола етаклаган аёл ёнимга келиб ўтирди. Биздан олдинги бемор чикунича у билан бироз сўхбатлашишга фурсат топилди.

— Нима деб ташхис қўйишди ўғлингизга? — сўрадим ундан.

— Дориларни керагидан ортиқ истеъмол қилиниши ўғлимга акс таъсир қилибди, — деди у оғир «уф» тортиб.

— Вой, доридан ҳам шундай бўлиши мумкинми? — савол билан сўхбатимизга қўшилди ёшроқ жувон ажабланиб.

— Ўғлим тез-тез шамоллайвергач, дорихоначи танишимга айтсам, у «иммунитети пасайган бўлса керак, «Пиковит» ичиринг», дея маслаҳат берди. Унганга ёқди шекилли, кунига 3-4 донага еб юрверди. Назаримда, унинг бўйларини ўсиб, тўлишиб қолгандек, оппоқ юзига қизил киргандек туолди. Мен яна шу доридан икки-уч марта сотиб олдим. Болам уларни ҳам ичиб тутатган, мана, шу аҳволга тушди. Бир кечада исиги чиқиб, ҳаммаёғига тошмалар тошиб кетди...

— Қаердан билай, сотувчи яхши дори деса, олиб, ичираверибман. Менинг эътиборсизлигим, ишонувчанлигим туфайли болам шу касалликни орттириб олди...

Бу бор-йўғи битта ҳаётий мисол, холос. Аслида баҳорги момақалди-роқдан сўнг потирлаб чиққан кўзиқориндай кўпайиб кетган дорихоналарнинг инсталланганига кириб, тилингизга келган аъзоингиз оғриётгани ва қандай дори малҳам бўлишини сўрашингиз биланок ўнлаб номларни санаб ташлашди. Шифокор тавсияси у ёқда турсин, ҳатто оддий со-

тувчи (маълумоти олий ёки ўрталги номаълум) бир айланиб, сизни кўпдан бери кузатиб, даволаб юрган малакали шифокорга айланади, гўё. Бу энди алоҳида мавзу.

Ушбу мавзу юзасидан «Дори-

Дармон» акционерлик компаниясига қарашли Тошкент шаҳар марказий дорихонасининг имтиёзли дори-дармонлар бериш бўлими мудири Муҳаббат Маъдиева шундай фикрларни билдирди.

— Икки хил тоифадаги беморлар бор. Биринчиси, дорихонага шифокор тавсияси асосида, иккинчи тоифадагилар эса рекламаларга таниш-нотаниш одамлардан эшитган маълумотларга ишониб, дориларини сўраб келишади. Ҳозир дориларни реклама қилиш бизда реклама бизнесининг энг «даромадли» йўналиши бўлса керак. Мен дориларни тарғиб қилинишига қарши эмасман. Лекин улардан фойдаланиш-фойдаланмаслиқни фақат шифокор тавсияси билангина ҳал қилиш керак. Битта дори барча беморлар учун бирдай таъсир қилмайди. Масалан, ойнаи жаҳонда «финалгон» кўп реклама қилинади. Баъзилар

уни баданига суртган пайтида аллергия бериб, ўша жойни кўйдириб, шишириб юбориши мумкин. Ҳар бир дори ютисининг ҳаттоки рецептсиз бериладиган дори-дармонларда ҳам маълумотнома, яъни қўлланиш тартиби бўлади. Қачон, қай ҳолатда ичиш тартиби кўрсатилади. Афсуски, айрим беморлар кўпинча бу нарсаларга эътиборсиз қарашади. Ёки мuddати ўтган дориларни ҳам сотиб олаверишади. Михозларни-ку эътиборсизлигини тушунас бўлади, аммо сотувчилар доимо хушёр туришлари, беморларнинг тақдирига бефарқ қарамасликлари зарур. Михоз бирор дори ҳақида сўраса, ундан албатта шифокор кўрсатмасини талаб қилиш керак.

Бугун биз сўз юритаётган оддийгина соғлом турмуш тарзига боғлиқ (аслида эса ҳар биримиз учун саломатликдан муҳимроқ бойлик йўқ) кузатувлар шуни кўрсатаяптики, кейинги пайтда аксарият ҳолларда ўз соғлигимиз аён бўлмақда. Яъни куну тун телеэкран ёки радиотўлқинлари ёхуд кўча-кўйларда сопа-соғ кишини ҳам ўйлантириб қўймоққа қодир дори-дармонлар рекламаси авжига чиққан бир пайтда биз, сиз, ҳаммамиз ўз жисму жонимизда салгини ўзгартириш сезсак, бирданига ҳе йўқ, бе йўқ дорихонага эмас, энг аввало шифокор (албатта, малакали ва ўз вазифасига, касбига масъулия, садоқат билан ёндошаётган) ларга учрашмоқни одат қилсак-кина афсус чекмаймиз.

Нигора РАҲМОНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири.

✓ **ХОҲ ИШОНИНГ, ХОҲ ИШОНМАНГ!**

ОДАМ ЎРНИГА... ҚЎЧҚОР ОРТГАН АВТОБУС

Урганчдан Тошкентгача 19 соатда зўрга етиб келди

Бир ҳафта бурун хизмат сафари, қолаверса, уйдагиларини кўрмоқ баҳонасида Хоразмга жўнадим. Кетгунча-ку, ҳартугул йўловчи машинада ўн бир соатча йўл юриб, Урганчгача етиб олдим. Тўрт кунлик сафарим «қаригач», танишларимнинг маслаҳати билан автобусга чиқадиган бўлдим.

«Оқ йўл» (номининг жарангдорлигини қаранг) хусусий автобуслар саройига келиб, «Урганч-Тошкент» йўналиши бўйлаб қатнайдиغان «11L0216»рақамли Туркияда ишлаб чиқарилган 57 ўринга мўлжалланган автобус ҳайдовчиси билан жўнаш вақти ва йўл ҳақини келишиб олдим. Ўша пайтда соат кундузи роппа-роса 14⁰⁰ эди. «Уч соатдан кейин йўлга чиқамиз», деди ҳайдовчи. Хуллас, кеч кириб, соат олти, сўнг эса етти бўлди ҳамки, автобус ҳадданга юрвермади. Охири, йўловчилар бетоқат бўлиб, ранжий бошлагач, кечки етти яримда жўнадик. Бир пайт катта трассадан кетаётганимизда аввал Боготта бурилган автобус кейин эса Хазорасп худудига ҳам кириб, кишлоқлардан 12 бош кўчқорни юклаб

олди. Икки соат кишлоқма-кишлоқ оралаб юрганимиз етмаганидай, яна денг, юкхонага сигмаган иккита кўчқор орқа ўриндиқларда ўтирганлар ёнига олиб чиқилиб, эгалари шоҳларидан ушлаб кетишди. На кулишни биламиз, на...

Ярим соатлардан сўнг автобус ичида нафас олиш қийинлашгач, ва йўловчилардан уч-тўрттасининг койигани учун ҳайдовчилар ноилоҳ юкхонадаги юкларни нари-бери суриб, «тўрт оёқли пассажир»ларни пастга жойлаштиришди.

Ота-боболаримиз бежизга «йўл азоби — гўр азоби» дейишмаган экан. Албатта, ҳеч ким бесабаб бирон жойга сафарга чиқмайди. Кимдир бемор фарзатини яхшироқ дўхтирларга кўрсатиш учун, ёки бошқаси кичикроқ дўкончасига пойтахтдан кўтарархда арзонроқ мол олиш учун, хуллас, ҳаммининг ўзига яраша ташвиши бор. Биласиз, автобусда ушлаш ёки дам олиш қийин. Бу ёғи Хоразмдан йўлга чиққан автобус 5-6 та вилоят худудини босиб ўтади ва олиш йўлиги боис ҳар беш-олти соатда

бир марта тўхтамаса бўлмайди ҳам.

Хуллас, бир сутка деганда, яъни эртаси кун соат 12 ларда 12 бош кўчқор билан Тошкент вилояти худудига кириб келдик. Ана шундан кейин яна гаройиб томоша бошланди. Бизлар катта йўл устида кутиб турган «Дамас» ортидан пойтахтга эмас, Бекобод тарафга қараб жўнасақ бўладими? Яна икки соатча вақтимиз «шерик»ларимизни тарқатишга кетди.

Мени ажаблантирган ҳолат, автобусдаги қирқ одам миқ этмай, ўзининг нафсино чўнтагини ўйлаб, «микроавтобуслар билан баб-баравар 13-14 соатда манзилингизга етказиб қўямиз», деган ёлгон ваъдаларию ҳатто, «тушириб бериш» билан дўкунписи қилган ҳайдовчиларга ишониб, нақ 19 соат деганда Тошкентга кириб келганимиз бўлди.

Эртага эса даволаниш учун пойтахтга келган онамни Хоразмга жўнатишни керак. Нима қилсам экан?— деб бошим қотиб турибди.

Мадина АЛЛАБЕРГАНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири

✓ «ЭНГ ЗУККО ОИЛА»

ФИКР БЕЛЛАШУВИГА МАРҲАМАТ!

1-САВОЛ

Асли унинг ота-боболари шахрисабзлик бўлган. У фавқуллодда фикрлари, тегран хулосалари билан дунёга довруғ солган. Унинг ҳар бир рубойиси 8 хилгача маънони зухур этган. Шунинг учун ҳам у «Абулмаъноний», яъни «маънолар отаси» деган номга сазовор бўлган. Бу улуг шоир ким?

2-САВОЛ

Таниқли рус шоири Андрей Вознесенский: «Инсон 99 фоиз сувдан иборат» деган. Ҳўш, бир мулоҳаза қилиб кўринг-чи, шоирнинг назарида инсонда мавжуд бўлган қолган 1 фоиз нарса нима?

Голиблар учун тахририятнинг махсус совғаси бор.

OAJ «AGRO INVEST SUG'URTA»

қуйидаги сугурта турларини тақдим қилади:

- Бахтсиз ҳодисалардан эҳтиёт шарт сугурта қилиш;
- гаровга қўйилган мол-мулкларни комплекс сугурта қилиш;
- транспорт воситаларини сугурта қилиш;
- ипотека кредитларини комплекс сугурта қилиш;
- йўлдаги мол-мулкларни (юкларни) сугурта қилиш;
- кредитларни сугурта қилиш;
- тадбиркорлик таваққалчиликларини сугурта қилиш;
- лизингга олинган қишлоқ хўжалик техникаларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштирувчиларнинг бўлғуси бошоқли дон экинларидан (бугдой, арпа, сули, жавдо) кам ҳосил олиши натижасида кўрадиган молиявий зарарларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштирувчиларнинг пахта экинидан кам ҳосил олиш натижасида кўрадиган молиявий зарарларини сугурта қилиш.

OAJ «AGRO INVEST SUG'URTA» —

бизнесда энг ишончли ҳамкор!

**ТЕЛЕФОНЛАРИМИЗ: 273-74-86 (факс),
273-74-69, 273-74-59**

КЕЙИНГИ СОНЛАРДА:

ҲОФИЗ КЎҲАКИЙ — ТОШКАНДИЙ
Ҳиндистонга — Бобур Мирзо салтанати тўйига элчи-вакил қилиб юборилган, шу сабабли «Бобурнома»да номи зикр қилинган, кейинчалик Акбаршоҳ ҳузуринида ҳам бўлган зотлардандир.

Бетакрор санъаткор Ҳамза Умаровга тақлид қилгани учун тиз чўкиб кечирим сўраган актёрнинг кўнгли кечинмалари

Муассислар: Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Фойдаланилмаган кўлэзмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.	Бош муҳаррир: Норқобил ЖАЛИЛОВ		ОБУНА ИНДЕКСИ — 176
«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00 Босишга топширилди — 16:00	Қабулхона: (тел. ва факс) 233-28-20	МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 700000 Амир Темури кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй	Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169 -рақам билан 11.01.07 да рўйхатга олинган. Буортма Г — 432. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ. Адади — 11938 Навбатчи — Тамара ХУММАМАТОВА Саҳифаловчилар — Илҳом ЖУМАНОВ, Шерзод БАРОҚОВ Мусаҳҳих — Саидгани САЙДАЛИМОВ
	Мухбирлар: 233-04-35, 234-25-46	Web-site: oilavajamiyat.uz	
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru oilavajamiyat@rambler.ru	Газета тахририят компьютер базасида теришди ва саҳифаланди.		ISSN 2010-7609 2 3 4 5 6 7 8